

Република Србија

Министарство пољопривреде и заштите
животне средине

ИЗВЕШТАЈ О СТАЊУ У ПОЉОПРИВРЕДИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2015. ГОДИНИ

КЊИГА I

Хоризонтални преглед

јун 2016. године

АУТОРИ:

МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ И ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
СЕКТОР ЗА ПОЉОПРИВРЕДНУ ПОЛИТИКУ

Милица Јевтић, дипл. екон. – уредник
др Ивана Ивков – координатор

Књига I:

- Глава 1: *Милица Јевтић, дипл. екон.*
СТИПС: *Зорица Кукић, дипл. инж.*
- Глава 2: *Тамара Ђуричанин, дипл. инж.*
- Глава 3: *Зорица Кукић, дипл. инж.; мр Мирјана Бојчевски; мр Бојан Анђелић*
- Глава 4: *др Ивана Ивков*
Поглавље 4.4: *Милица Јевтић, дипл. екон.*
- Глава 5: *Милица Јевтић, дипл. екон.*

Књига II:

- Поглавље 1.1: *Љиљана Дудуковић, дипл. инж.*
- Поглавље 1.2: *Тања Мирановић Дробњак, дипл. инж.*
- Поглавље 1.3: *Весна Радојичић, дипл. инж.*
- Поглавље 1.4: *Милан Ђупрић, дипл. инж.*
- Поглавље 1.5: *Миле Контић, дипл. инж.*
- Поглавље 1.6: *Колинда Хрехоровић, дипл. инж.*
- Поглавље 1.7: *Јелена Кузмановић, дипл. инж.; Дарко Јакшић, дипл. инж.-мастер*
- Поглавље 2.1: *Мирко Новаковић, дипл. инж.*
- Поглавље 2.2: *Мирко Новаковић, дипл. инж.*
- Поглавље 2.3: *Томислав Топаловић, др. вет. мед.*
- Поглавље 2.4: *Томислав Топаловић, др. вет. мед.*
- Поглавље 2.5: *Томислав Топаловић, др. вет. мед.*
- Поглавље 2.6: *Томислав Топаловић, др. вет. мед.*

РЕЧ МИНИСТРА

Поштовани читаоци,

Након два до сада објављена „Извештаја о стању у пољопривреди у Републици Србији“, пред вама се налази трећи Извештај, који даје анализу српске пољопривреде у 2015. години. Циљ овог извештаја је да укаже на стање пољопривредно-прехранбеног сектора у претходној години, упоређујући их са претходним периодом, посебно анализирајући поједине секторе домаће пољопривреде.

„Зелена књига 2015“ представља аналитички документ, који на једном месту обједињује све податке релевантне за пољопривредну производњу у Србији током 2015. године, од макроекономског аспекта пољопривреде и њене улоге у српској економији, до прегледа стања по појединим пољопривредним тржиштима. Такође, документ садржи преглед мера пољопривредне политике и политике руралног развоја, које смо, као надлежно министарство, спроводили у протеклој години.

Нарочито смо поносни на чињеницу да је овај Извештај упоредив са сличним извештајима, које објављују земље Европске уније, а посебно на похвале, које смо добили од надлежног тела Европске комисије за пољопривреду и рурални развој за израду оваквог аналитичког документа.

Имајући у виду значај европских интеграција за будућност српске пољопривреде, посебан део „Зелене књиге 2015“ посвећен је управо овој теми. Приступањем Европској унији, Република Србија ће постати корисник Заједничке пољопривредне политике, због чега настојимо да наше пољопривреднике и целокупну јавност кроз овај документ укратко упознамо са овом политиком, али и са потенцијалима које наша пољопривреда поседује.

Надамо се да годишњим објављивањем овог документа, доприносимо бољој информисаности и јасном сагледавању стања у пољопривреди у протеклој години, што је био наш основни циљ приликом израде Извештаја.

С поштовањем,

министар

проф. др Снежана Богосављевић Бошковић

Министарство пољопривреде и заштите животне средине захваљује се Републичком заводу за статистику на подршци и помоћи приликом израде овог документа.

РЕЗИМЕ

У погледу кретања на макроекономском нивоу, 2015. годину обележио је раст БДП од 0,7% у односу на претходну годину, као и повећање спољнотрговинске размене Републике Србије, уз истовремено смањење дефицита. Такође, стопа незапослености је смањена за 1,6 процентних поена, чиме је настављена тенденција пада овог индикатора. Инфлаторна кретања у 2015. години бележе минимални ниво у последњој деценији, уз достигнуту стопу инфлације од 1,5% на годишњем нивоу.

Секторски показатељи пољопривреде током 2015. године не бележе значајне промене у односу на претходну годину. Учешће запослених у пољопривреди у укупном броју запослених незнатно је смањено, док је учешће БДВ, остварене у сектору пољопривреде, у укупном БДП на нешто нижем нивоу у односу на 2014. годину (за 0,8 процентних поена). Размена пољопривредно-прехрамбених производа задржава важну улогу у укупној спољнотрговинској размени Републике Србије, достижући максимални ниво учешћа размене пољопривредно-прехрамбених производа у укупној размени у последњих пет година (13,8%). Такође, бележи се и благо повећање учешће извоза пољопривредно-прехрамбених производа у укупном извозу Србије у 2015. години (21,4%), док је максимално учешће пољопривредно-прехрамбених производа у последњем петогодишњем периоду забележено и на страни увоза (8,2%).

Пољоприведна производња, мерена физичким обимом, током 2015. године бележи пад од 8,4%, узрокованим падом физичког обима биљне производње од 13,4%. Паду физичког обима биљне производње у највећој мери је допринео пад обима производње жита (за 22,7%), и то пре свега кукуруза, чија је производња у 2015. години чак за трећину мања него претходне године. С друге стране, физички обим сточарске производње повећан је у односу на 2014. годину за 3,5%, чему је у највећој мери допринело повећање обима производње меда за чак 180%.

Структура производних површина у биљној производњи током 2015. године остаје углавном непромењена, уз највећу заступљеност житарица (69%), али и значајно смањење површина под шећерном репом (за трећину) у односу на површине у претходној години. С друге стране, површине под сојом су током 2015. године повећане за око 20%.

Кретање приноса у биљној производњи током 2015. године обележио је смањен принос кукуруза за 28% (5,4 t/ha), као и за трећину нижи принос соје у поређењу са претходном годином. Принос пшенице, од 4,1 t/ha, задржао се на нивоу просечног приноса ове културе.

У односу на 2014. годину, када је забележен благи пораст броја говеда, 2015. годину карактерише задржавање броја говеда на нивоу петогодишњег просека, уз мање смањење појединих категорија говеда (музне краве). Број свиња је током 2015. незнатно повећан, чиме је настављен тренд постепеног опоравка стања сточног фонда у свињарству. Нешто уочљивији тренд раста забележен је код оваца, чиме је у 2015. забележен ниво око 13% виши од просека последњег петогодишњег периода, док број коза бележи супротну тенденцију.

Производња мяса у 2015. године бележи повећање скоро у свим секторима у поређењу са претходном годином, сем у сектору производње живинског мяса. У том смислу, производња свињског мяса током 2015. повећана је у односу на претходну годину за око 8%, као и производња говеђег мяса (за око 5%), док је производња овчијег мяса достигла ниво од чак 19% виши од просечне производње у периоду 2010-2014. С друге стране, у сектору живинарства бележи се пад производње мяса за 8,5% у односу на 2014. годину.

Посматрано на нивоу пољопривреде као сектора, цене пољопривредних производа у 2015. години нису се значајније мењале у односу на претходну годину. Значајније кретање цена присутно је у сектору воћарства и виноградарства (раст од око 21%), док су цене у секторима сточарства и рибарства смањене за око 6%. Највише повећање цена међу примарним производима у 2015. години забележено је код сунцокрета, док је значајно виша цена достигнута и код вина (38% виша него у 2014. години).

Спољнотрговинска размена пољопривредно-прехранбених производа током 2015. године достигла је ниво од око 4 милијарде евра, уз 11% вишу вредност извоза и исто толико повећану вредност увоза, чиме је настављен дугогодишњи раст основних спољнотрговинских показатеља. Последично, 2015. године забележен је највиши ниво суфицита у спољнотрговинској размени пољопривредно-прехранбених производа у последњој деценији (1,2 милијарде евра), чиме је настављен тренд прогресивног раста позитивног спољнотрговинског биланса размене пољопривредно-прехранбених производа. Трговина пољопривредно-прехранбеним производима остаје базирана на примарним пољопривредним производима, чије је учешће у извозу у просеку 77%, док с друге стране, чине око 66% увоза.

У извозу српске пољопривреде у 2015. години, највиша вредност извоза забележена је код меркантилног кукуруза и смрзнуте малине, док је највиша увозна вредност остварена код кафе, што указује на непромењене тенденције у поређењу са претходним периодом. Структура размене према спољнотрговинским партнерима остаје непромењена у 2015., тако да се и даље око половина вредности извоза пољопривредно-прехранбених производа пласира на тржиште ЕУ, док је трећина вредности извоза намењена тржишту *CEFTA*. На увозној страни, доминирају пољопривредно-прехранбених производи пореклом из ЕУ (65%), док четвртина вредности увоза долази са осталих тржишта.

Током 2015. године укупно је исплаћено око 23 милијарде динара за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју, што представља за трећину нижи ниво буџета за подстицаје у односу на 2014. годину. Око три четвртине средстава намењених подстицајима у пољопривреди и руралном развоју реализовано је за директна плаћања, од чега је највећи износ био намењен за подстицаје за квалитетна приплодна грла (21% директних плаћања). Нешто више од половине средстава, утрошених за подстицаје мерама руралног развоја, реализовано је по основу инвестиција у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета. Скоро 2 милијарде динара издвојено је на покрајинском и локалном нивоу за програме мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе током 2015. године.

ЕУ је током 2015. године за потребе реализације шема подршке кроз ЗПП алоцирала око 58 милијарди евра, од чега је највећи део (71%) издвојено за финансирање шема директних плаћања, док је четвртина буџета намењена финансирању мера другог стуба (рурални развој).

У оквиру преговора за приступање Републике Србије ЕУ, Србији су додељена два мерила за отварање преговора у области пољоприведе и руралног развоја: израда акциони план, који ће служити као основа за преношење, спровођење и примену правних тековина и подношење захтева за поверавање реализације буџета за *IPARD II*. Као резултат активности Преговарачке групе 11, Европској комисији је достављен захтев за поверавање реализације буџета за *IPARD II*, док је Нацрт Акционог плана за Поглавље 11 упућен ЕК на коментаре.

САДРЖАЈ

РЕЧ МИНИСТРА.....	i
РЕЗИМЕ.....	ii
САДРЖАЈ	v
ПРЕГЛЕД ТАБЕЛА.....	vi
ПРЕГЛЕД ГРАФИКОНА	vi
ПРЕГЛЕД ПРИЛОГА.....	vii
УВОД.....	1
1. СТАЊЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ.....	2
1.1 Макроекономски амбијент и значај пољопривредно-прехранбеног сектора.....	2
1.2 Структура пољопривредне производње.....	4
1.2.1 Коришћено пољопривредно земљиште	4
1.2.2 Показатељи пољопривредне производње	4
1.2.3 Цене пољопривредних производа.....	14
2. СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЕНА ПОЉОПРИВРЕДНО-ПРЕХРАМБЕНИХ ПРОИЗВОДА.....	17
2.1 Укупна размена.....	17
2.2 Водећи производи у размени.....	18
2.3 Главни трговински партнери	21
3. FADN ПОКАЗАТЕЉИ О СТРУКТУРИ И ПОСЛОВАЊУ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНАСТАВА У 2014. ГОДИНИ	24
4. ПОЉОПРИВРЕДНА ПОЛИТИКА	30
4.1 Оквир пољопривредне политике.....	30
4.2 Националне мере пољопривредне политике у 2015. години	31
4.2.1 Директна плаћања.....	32
4.2.2 Подстицаји за мере руралног развоја	34
4.2.3 Кредитна подршка	36
4.2.4 Посебни подстицаји	36
4.3 Буџетска средства за подршку пољопривреди и руралном развоју.....	37
4.3.1 Буџетска средства МПЗЖС у 2015. години.....	37
4.3.2 Обим и структура реализоване подршке пољопривреди и руралном развоју у 2015. години.....	39
4.4 Подршка на покрајинском и локалном нивоу	42
5. ПРОЦЕС ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА У ОБЛАСТИ ПГ11	44
5.1 Заједничка пољопривредна политике (ЗПП) у 2015. години.....	44
5.2 Преглед активности Преговарачке групе 11.....	46
6. ПРИЛОЗИ.....	47

ПРЕГЛЕД ТАБЕЛА

Табела 1 - Основни макроекономски индикатори; 2011-2015	2
Табела 2 - Учешће пољопривреде, шумарства и рибарства у БДП, укупној запослености и спољнотрговинској размени (%); 2011-2015	3
Табела 3 - Површине под најзначајнијим усевама у Србији (000 ha); 2011-2015	7
Табела 4 - Приноси најзначајнијих усева у Србији (t/ha); 2011-2015	8
Табела 5 - Производња осталих производа сточарства; 2011-2015	13
Табела 6 - Индекси цена пољопривредних производа у Србији (претходна година=100); 2011-2015	14
Табела 7 - Највеће вредности извоза, према тарифним ставкама на две цифре	18
Табела 8 - Највеће вредности увоза, према тарифним ставкама на две цифре	19
Табела 9 - Највеће вредности извоза, према тарифним ставкама на осам цифара	20
Табела 10 - Највеће вредности увоза, према тарифним ставкама на осам цифара	21
Табела 11 - Врсте подстицаја у пољопривреди и руралном развоју; 2015.....	31
Табела 12 - Обим планираних средства за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју; 2015.....	38
Табела 13 - Реализација подстицаја у пољопривреди и руралном развоју (RSD); 2014/2015	39

ПРЕГЛЕД ГРАФИКОНА

Графикон 1 - Структура КПЗ, по категоријама коришћења (%); просек 2006-2015	4
Графикон 2 - Индекс физичког обима пољопривредне производње.....	5
Графикон 3 - Структура пожњевених површина (%); 2015	6
Графикон 2 - Производња најзначајнијих усева у Србији (мил. t); 2006-2015	9
Графикон 5 - Број грла говеда, свиња, оваца и коза у Србији (мил. грла);	10
Графикон 6 - Број живине (мил. грла) и кошница (000) у Србији; 2006-2015.....	11
Графикон 7 - Укупна сточарска производња (прираст/жива мера) (000 t);	12
Графикон 8 - Производња меса (маса полутки) (000 t); 2006-2015	13
Графикон 9 - Промене цена производа биљне производње и производа сточарства (%); 2015/2014	15
Графикон 10 - Цене појединог поврћа и воћа (RSD/kg); 2006-2015.....	16
Графикон 11 - Цене појединих производа сточарске производње (RSD/kg); 2006-2015....	16
Графикон 12 - Спољнотрговинска размена пољопривреде Републике Србије (мил. EUR); 2011-2015	17
Графикон 13 - Учешће појединих група производа у размени (%);.....	17
Графикон 14 - Учешће појединих тржишта у увозу и извозу пољопривредно-прехранбених производа (%);	22
Графикон 15 - Коришћено пољопривредно земљиште (ha)	25
Графикон 16 - Утрошак радне снаге (ГЈР)	26
Графикон 17 - Утрошак радне снаге по сату (RSD).....	26
Графикон 18 - Структура укупне вредности производње.....	26
Графикон 19 - Структура трошкова газдинства.....	27
Графикон 20 - Нето додата вредност по ГЈР (000 RSD)	28
Графикон 21 - Укупна средства по ГЈР (мил. RSD)	29
Графикон 22 - Бруто инвестиције по хектару КПЗ (RSD).....	29

Графикон 23 - Буџет МПШВ (и правних наследника) (млрд. RSD) и удео у укупним буџетским средствима (%); 2006-2015.....	38
Графикон 24 - Структура подстицаја у пољопривреди и руралном развоју;.....	39
Графикон 25 - Структура директних плаћања према врсти; 2015	40
Графикон 26 - Структура подстицаја за рурални развој према врсти; 2015	41
Графикон 27 - Структура посебних подстицаја према врсти; 2015	42
Графикон 28 - Издавања за подршку на покрајинском и локалном нивоу (млрд. RSD) и број програма; 2013-2015 (лево) и према намени (%); 2015. година (десно)	43
Графикон 29 - Структура ЗПП буџета (%); 2015.....	44
Графикон 30 - Дистрибуција средстава за директна плаћања и рурални развој према земљама чланицама за период 2015-2020 (%).....	45

ПРЕГЛЕД ПРИЛОГА

Прилог 1 - Пољопривредна газдинства према величини КПЗ у Србији и појединим регионима; 2012.....	47
Прилог 2 - Коришћено пољопривредно земљиште по категоријама (ha); 2006-2015	48
Прилог 3 - Структура пожњевених површина у Србији (%); 2006-2015	49
Прилог 4 - Површине под најзначајнијим усевама у Србији (000 ha); 2006-2015.....	50
Прилог 5 - Приноси најзначајнијих усева у Србији (t/ha); 2006-2015	51
Прилог 6 - Производња најзначајнијих усева у Србији (000 t); 2006-2015	52
Прилог 7 - Број грла стоке у Србији (000); 2006-2015	53
Прилог 8 - Сточарска производња у Србији (000); 2006-2015	54
Прилог 9 - Индекси цена пољопривредних производа у Србији (номинални, претходна година=100); 2006-2015.....	55
Прилог 10 - Просечне произвођачке цене пољопривредних производа у Србији (RSD/kg); 2006-2015	57
Прилог 11 - Просечне произвођачке цене пољопривредних производа у Србији (EUR/t); 2006-2015	58
Прилог 12 - Спољнотрговинска размена по тарифним главама (мил. EUR); 2015/2014....	60
Прилог 13 - Спољнотрговинска размена Републике Србије према дестинацијама (мил. EUR); 2006-2015.....	61
Прилог 14 - Основни показатељи спољнотрговинске размене пољопривредно-прехранбених производа; 2006-2015	62
Прилог 15 - Реализована финансијска средства по основу директних плаћања (RSD); 2015.	62
Прилог 16 - Реализована финансијска средства по основу подстицаја мерама руралног развоја (RSD); 2015.....	63
Прилог 17 - Реализована финансијска средства по основу кредитне подршке (RSD); 2015.	63
Прилог 18 - Реализована финансијска средства по основу посебних подстицаја (RSD); 2015.	64

УВОД

Министарство пољопривреде и заштите животне средине представља Извештај о стању у пољопривреди у Републици Србији у 2015. години („Зелена књига 2015“), као трећи извештај овог типа, објављен од стране Министарства. Извештај је припремљен по угледу на сличне годишње прегледе, који се објављују у земљама чланицама ЕУ, као и на нивоу Европске уније. У том смислу, „Зелена књига“ Републике Србије у потпуности је упоредива са релевантним извештајима земаља чланица, као и земаља кандидата за приступ ЕУ.

Извештај о стању у пољопривреди у Републици Србији у 2015. години је годишњи аналитички извештај о стању и трендовима у сектору пољопривреде током 2015. године. Први део Извештаја (Књига I) даје општи преглед сектора пољопривреде, као и макроекономски аспект пољопривреде и њене улоге у привреди Србије. Књига II садржи анализу најважнијих сектора пољопривреде у Србији, уз преглед статистичких показатеља за поједине секторе. Извештај садржи статистичке прилоге, који дају детаљан статистички преглед десетогодишњих кретања у пољопривреди.

Први део Извештаја даје приказ стања на макроекономском нивоу, структурне и производне карактеристике сектора, кретања цена пољопривредних производа, као и показатеље спољнотрговинске размене. Такође, Књига I приказује буџетска извајања за пољопривреду и рурални развој у 2015. години, као и преглед реализованих мера пољопривредне политике и политике руралног развоја. У овогодишњем Извештају по први пут је приказана анализа показатеља структуре и пословања пољопривредних газдинстава, базирана на подацима Система рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима у Републици Србији (*FADN*) у 2014. години. С обзиром на значај процеса ЕУ интеграција за пољопривреду Србије, посебан део Извештаја посвећен је преговарачком процесу о чланству Србије у ЕУ у области пољопривреде и руралног развоја.

Књига II – Преглед по пољопривредним тржиштима, даје детаљан преглед стања најважнијих сектора пољопривреде у 2015. години у Србији: житарица, шећерне репе и шећера, уљарица, дувана, кромпира, свежег поврћа, воћа, грожђа и вина, као и говеђег, свињског, овчијег и живинског меса, јаја, крављег млека и меда.

Аналитички аспект документа фокусиран је на приказ економских и производних показатеља у 2015. години, у односу на показатеље из претходне, 2014. године, и то како на нивоу сектора пољопривреде, тако и по појединим тржиштима. Због анализе остварених резултата у 2015. години и њихове реалне оцене, преглед стања сваког тржишта упоређује резултате из 2015. са просечном вредношћу последњег петогодишњег периода, 2010-2014, уз додатан приказ статистичких показатеља у последњој декади (2006-2015) у оквиру статичких прилога.

Анализе, садржане у Извештају, базиране су на званичним подацима Републичког завода за статистику, уз коришћење додатних административних извора, у деловима где је то релевантно: (МПЗЖС, Народна банка Србије, Министарство финансија, *Eurostat*, *DG AGRI*). Подаци исказани у еврима обрачунати су на основу података о висини просечног годишњег курса RSD/EUR Народне банке Србије за одговарајући период.

1. СТАЊЕ У ПОЉОПРИВРЕДИ

1.1 Макроекономски амбијент и значај пољопривредно-прехрамбеног сектора

Економију Републике Србије у последњем петогодишњем периоду карактерише пад већине макроекономских показатеља почетком периода, и то пре свега пад БДП, повећање стопе незапослености, спољнотрговинског дефицита и јавног дуга, као и пораст инфлације. Средином периода долази до стабилизације привредних кретања, па се бележи нешто повољнији ниво макроекономских индикатора, нарочито у погледу реалног раста БДП, смањења буџетског дефицита и значајног пада стопе инфлације. Другу половину петогодишњег периода обележило је пад БДП и раст буџетског дефицита и јавног дуга као индикатора са негативним кретањима, док је, с друге стране, повећана спољнотрговинска размена уз смањење дефицита, смањена стопа незапослености и настављен је тренд пада инфлације.

Током 2015. године долази до благог реалног раста БДП од 0,7%, али и до значајнијег смањења стопе незапослености за 1,6 процентних поена. У погледу спољнотрговинског биланса бележи се даљи раст трговинске размене Републике Србије за око 6%, што је за око 20% више у односу на просечну вредност размене периода 2010-2014. Такође, учешће буџетског дефицита у БДП бележи смањење за 3,4 процентна поена, али уз истовремено значајно повећање учешћа јавног дуга у БДП (са 45,4% у 2011. на 75,6% у 2015. години).

Табела 1 - Основни макроекономски индикатори; 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
БДП (мил. EUR) ¹	33.424	31.683	34.263	33.319	32.908
Реални раст БДП (% промене у односу на претходну годину)	1,4	-1,0	2,6	-1,8	0,7
Стопа незапослености (%)	23,0	23,9	22,1	19,5	17,9
Укупан извоз робе и услуга (мил. EUR)	11.145	11.469	13.937	14.451	15.618
Укупан увоз робе и услуга (мил. EUR)	16.487	16.992	17.782	18.096	18.899
Спољнотрговински биланс (мил. EUR)	-5.341	-5.523	-3.845	-3.645	-3.281
Спољнотрговинска размена (мил. EUR)	27.632	28.461	31.719	32.547	34.516
Текући рачун платног биланса (% БДП)	-10,94	-11,59	-6,12	-5,96	-4,79
Буџетски суфицит/дефицит (% БДП)	-4,0	-5,9	-5,2	-6,3	-2,9
Јавни дуг (централни ниво) (% БДП)	45,4	56,2	59,6	70,4	75,6
Инфлација (потрошачке цене, % промене у односу на исти месец претходне године)	7,0	12,2	2,2	1,7	1,5
Девизни курс (годишњи просек, RSD/EUR)	101,95	113,13	113,14	117,31	120,73

Извор: НБС

Инфлаторна кретања, и поред слабљења националне валуте према еврџ (за око 3%), у последње три године задржана су на ниском нивоу, па је тако инфлација у 2015. години (мерена растом потрошачких цена) износила 1,5%, што представља минимални ниво инфлације у последњој деценији. Овако ниском нивоу инфлације највише су допринеле релативно стабилне цене прехрамбених производа (кориговане сезонским повећањем цена воћа и поврћа у првој

¹ Према методологији *ESA 2010*.

*2015. забележена је
минимална стопа инфлације
у последњој деценији.*

половини године), као и смањење цена нафтних деривата. Одређени ниво повећања цена забележен је код непрехрамбених производа и услуга. Забележеном стопом инфлације од 1,5% у

2015. години настављен је тренд одступања оствареног нивоа годишње инфлације од циљаног нивоа ($4 \pm 1,5\%$), што уз повећање девизног курса, може потенцијално да успори привредна кретања.

Макроекономски секторски индикатори, који указују на улогу пољопривреде² у целокупној привреди Републике Србије, у последњем петогодишњем периоду не бележе значајнија одступања, тако да је стабилан тренд настављен и у 2015. години. Учешће броја запослених³ у сектору пољопривреде у укупном броју запослених у Србији незнатно је смањено у односу на претходну годину (за 0,5 процентних поена), чему је разлог смањење апсолутног броја запослених у овом сектору за 2% у односу на 2014. годину. У погледу односа просечне нето зараде у сектору пољопривреде у односу на просечну нето зараду на нивоу целокупне привреде, задржан је ниво од око 85%, тј. просечне нето зараде у сектору пољопривреде за око 15% ниже су од просечног нивоа нето зарада на нивоу привреде.

Учешће БДВ сектора пољопривреде у укупном БДП у 2015. години остаје на приближно истом нивоу као и претходних година (смањење за 0,8 процентних поена у односу на 2014.), што указује на стабилност овог показатеља.

Табела 2 - Учешће пољопривреде, шумарства и рибарства у БДП, укупној запослености и спољнотрговинској размени (%); 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Учешће у укупној запослености (%) ⁴					
- Пољопривреда, шумарство, лов и риболов (А)	21,2	21,0	21,3	20,0	19,5
Учешће БДВ пољопривреде у БДП (%)					
- Пољопривреда, шумарство, лов и риболов (А)	10,7	9,4	10,7	10,5	9,7
Учешће у укупној спољнотрговинској размени (%)					
- у размени	12,9	13,9	12,4	13,3	13,8
- у извозу	22,9	24,2	19,2	20,7	21,4
- у увозу	7,0	7,8	7,6	8,0	8,2

Извор: РЗС

Стабилност индикатора постоји и у погледу учешћа сектора пољопривреде у спољнотрговинској размени, али је ипак током 2015. године приметно благо повећање учешћа размене пољопривредно-прехрамбених производа у укупној спољнотрговинској размени Републике Србије, тако да пољопривредно-прехрамбени сектор у укупној размени учествује са 13,8%, укупној вредности

² Посматра се сектор примарне пољопривреде, лова и риболова, односно у анализу није укључена прехрамбена индустрија (према методологији РЗС: Сектор А - Пољопривреда, шумарство, лов и риболов (А), КД2010).

³ Број запослених изражен је кроз број запослених лица, старости 15 и више година.

⁴ Од почетка 2015. године примењује се нови систем оцењивања, чиме је онемогућена упоредивост података са претходним годинама. Ради обезбеђивања упоредивости на међугодишњем нивоу, ретроактивно је примењен нови систем оцењивања и на подацима из 2014. године (ревидирани резултати). Због другачије периодике и начина прикупљања података у претходним годинама, није могуће обезбедити упоредивост ревидирањем серија података од 2008. до 2013. године.

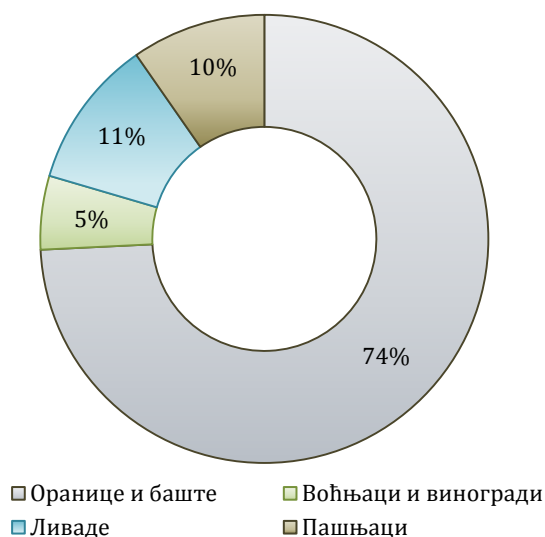
извоза доприноси са 21,4%, док се 8,2% укупног увоза односи на пољопривредно-прехрамбене производе. У том смислу, компоненте спољнотрговинске размене, као и укупна размена пољопривредно-прехрамбених производа у 2015. години повећане су за 0,2 до 0,7 процентних поена у односу на претходну годину.

1.2 Структура пољопривредне производње

1.2.1 Коришћено пољопривредно земљиште

Површине под коришћеним пољопривредним земљиштем⁵ (КПЗ) представљају стабилну статистичку категорију у последњој деценији, с обзиром да се промене ове величине на годишњем нивоу крећу у распону $\pm 1-2\%$, на шта у највећој мери утичу промене површина под сталним травњацима. Тако је у 2015. години забележен пад површина под ливадама и пашњацима од 3,4% у односу на претходну годину, док је укупна површина КПЗ у Републици Србији у 2015. години смањена за око 1%, што је на нивоу петогодишњег просека (2010-2014) од око 3,5 милиона хектара.

Три четвртине коришћеног пољопривредног земљишта у Србији чине оранице и баште.

Око три четвртине КПЗ (2,6 милиона хектара) је под ораницама и баштама, од чега највећи део (око 70%) заузимају површине под житима. Индустријско биље гаји се на око 15% ораница, док се на око 10% ораничних површина производи крмно биље.

Стални засади заузимају око 188 хиљада хектара (5,4% КПЗ), од чега 87% чине воћњаци, док је 12% под виноградима (тек 0,6% укупног КПЗ).

Графикон 1 - Структура КПЗ, по категоријама коришћења (%); просек 2006-2015

Извор: РЗС

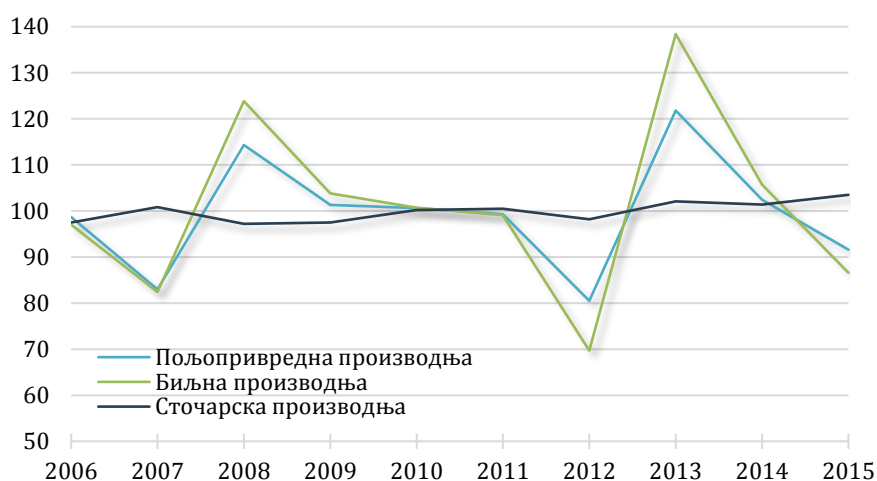
1.2.2 Показатељи пољопривредне производње

Индекс физичког обима пољопривредне производње, као показатељ промена обима пољопривредне производње на годишњем нивоу, током последњег десетогодишњег периода бележи значајне осцилације, као последице неповољних временских услова у појединим годинама (нарочито израженим 2007. и 2012. године), и услед тога, смањеног обима производње.

⁵ Извршена је ревизија података од 2005 до 2014. године и подаци се односе на структуру коришћеног пољопривредног земљишта.

Након благог раста физичког обима пољопривредне производње у 2014. години у односу на 2013., током 2015. године бележи се пад овог показатеља у односу на претходну годину за 8,4%. Овакво кретање у највећој мери је узроковано значајним падом физичког обима биљне производње од 13,4% у односу на претходну годину, што је донекле анулирано растом физичког обима сточарске производње за 3,5%.

Паду физичког обима биљне производње током 2015. године у највећој мери је допринело смањење обима производње жита (за 22,7%), и то пре свега кукуруза, чији је обим производње у 2015. опао за трећину (31,4%) у односу на претходну годину, док је производња пшенице остала на истом нивоу. У сектору производње индустријског биља такође је дошло до смањења обима производње за 20,4%, чему је узрок смањење обима производње шећерне репе за чак 37,8% и сунцокрета за 14,2%. С друге стране, физички обим производње поврћа повећан је током 2015. године за 13,2%, док је обим производње у сектору виноградарства повећан за чак 39,3%⁶.

Графикон 2 - Индекс физичког обима пољопривредне производње (претходна година=100); 2006-2015

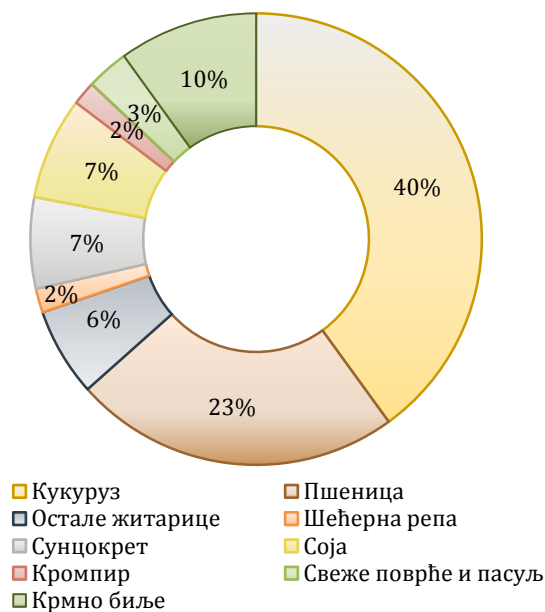
Извор: РЗС

У сектору сточарства најзначајније повећање физичког обима производње забележено је у сектору пчеларства, с обзиром да је у 2015. години забележена производња меда за око 180% већа од обима производње из 2014. Међутим, разлог овако високог индекса лежи у изузетно ниском обиму производње, оствареном у 2014. години, који је био на нивоу половине производње из 2013., а која опет представља одступање од линије тренда (око 22% виша у односу на 2012.).

⁶ Разлог овако високог раста индекса физичког обима производње у сектору виноградарства у 2015. години лежи у изузетно ниском индексу обима производње у претходној години (која представља базну годину за обрачун индекса) (61,3 у односу на 2013., када је опет, забележен индекс 134) и не може се сматрати реалним показатељем кретања обима производње у виноградарству у 2015. години.

Биљна производња

Структура пожњевених површина током 2015. године углавном је задржана на нивоу десетогодишњег просека, при чему су доминирале житарице на 69,3% пожњевених површина. Одређена одступања у структури пожњевених површина током 2015. године забележена су код шећерне репе, с обзиром да је учешће пожњевених површина под овом културом са 2,5% у 2014. смањено на 1,7% у 2015. години. С друге стране, учешће пожњевених површина под сојом током 2015. године повећало се на 7,3%, за разлику од претходних година, када се кретало на нивоу 5,6-6,2% пожњевених површина.

Графикон 3 - Структура пожњевених површина (%); 2015.

Извор: РЗС

Производне површине у биљној производњи у 2015. години варирале су у односу на 2014. годину у смислу незнатног смањења површина под житарицама и значајног смањења површина под шећерном репом.

Током 2015. године житарице су узгајане на 1,76 милиона хектара, што је за 3,2% мања површина у односу на претходну годину, али у оквирима петогодишњег просека. Кукуруз је гајен на површини од 1,01 милиона хектара, док се производња пшенице обављала на 590 хиљада хектара, при чему су обе површине смањене у односу на претходну годину за 4,5%, односно 2,5%.

Негативна тенденција кретања површина постоји код шећерне репе, с обзиром да су површине под овом културом у 2015. години биле на нивоу од 42.000 хектара, што је за трећину мање у односу на претходну годину. Слична тенденција постоји код површина под кромпиром, имајући у виду да је ова култура у 2015. гајена на 20% мање површина него у 2014. години.

С друге стране, повећање површина забележено је код уљарица (7%), чему је у највећој мери допринело повећање површина под сојом од 20%, као и повећање површина под уљаном репицом. Ово повећање представља донекле компензацију смањења површина под сунцокретом, с обзиром да су површине под овом културом у 2015. смањене за око 5%. Такође, површине под поврћем су повећане током 2015. године за око 9% у односу на претходну годину.

Табела 3 - Површине под најзначајнијим усевима у Србији (000 ha); 2011-2015

Површина	2011	2012	2013	2014	2015
Житарице	1.796	1.714	1.759	1.817	1.759
Пшеница	620	603	632	605	590
Кукуруз	1.037	976	980	1.058	1.010
Остале житарице	139	135	147	154	159
Шећерна репа	59	69	67	64	42
Уљарице	355	357	358	339	363
Сунцокрет	174	186	188	175	166
Соја	165	163	160	154	185
Уљана репица	15	8	10	10	12
Дуван – суви лист	5	5	5	5	5
Кромпир	54	52	51	52	42
Свеже поврће и пасуљ	76	74	71	70	76
Воће	169	168	168	168	168
од тога: јагодичасто	20	20	20	19	19
Грожђе	22	21	21	21	21
Крмно биље	267	256	258	242	250

Извор: РЗС

Током 2015. године забележени су нижи приноси већине култура у биљној производњи, при чему је свакако најзначајнији пад приноса кукуруза за 28% у односу на 2014. годину, као и соје, чији је принос умањен за трећину у односу на претходну годину. С друге стране, значајно повећање приноса забележено је код кромпира (35% виши него 2014.) и грожђа (повећање од 38% у односу на претходну годину).

Принос ратарских култура у 2015. години карактерише род кукуруза од 5,4 t/ha, што је 11,4% нижи принос од просечног у периоду 2010-2014. Остварени принос пшенице у 2015. износио је 4,1 t/ha, што нешто виши принос пшенице у односу на 2014. годину (за око 4%), као и у односу на петогодишњи просек.

Принос уљарица у 2015. години генерално је мањи у односу на претходну годину, с обзиром да је принос сунцокрета смањен за око 10%, уљане репице за око 16%, док је смањење приноса од чак 30% забележено код соје, што је за 9% нижи принос од петогодишњег просека.

Поврће генерално бележи виши принос у 2015. у поређењу са претходном годином, при чему је највеће повећање (од 35%) забележено код производње кромпира, док је код парадајза остварен за око 19% већи принос, као и код свеже паприке, чији је принос био за 15,3% виши у односу на претходну годину. Значајнији пад приноса током 2015. године, од око 30%, забележен је код пасуља.

Када је реч о воћу, повећање приноса од 5,5% забележено је код јабука, док је принос шљиве смањен око 15% у односу на 2014., као и у односу на петогодишњи просек. Јагодасто воће бележи повећање приноса у односу на претходну годину, и то малине за 7% и јагоде за око 10%, али су ови приноси на нивоу испод нивоа просека претходног петогодишњег периода.

Табела 4 - Приноси најзначајнијих усева у Србији (t/ha); 2011-2015

Приноси	2011	2012	2013	2014	2015
Житарице					
Пшеница	4,21	3,98	4,26	3,95	4,11
Кукуруз	6,25	3,62	5,98	7,52	5,40
Шећерна репа	50,73	35,95	47,80	54,70	51,83
Уљарице					
Сунцокрет	2,48	1,97	2,73	2,91	2,63
Соја	2,67	1,72	2,41	3,55	2,46
Уљана репица	2,90	2,43	2,79	3,20	2,73
Дуван – суви лист	1,59	1,35	1,62	1,91	1,75
Кромпир	16,49	11,11	15,11	11,39	15,35
Свеже поврће и пасуљ					
Парадајз (рајчица)	20,74	17,00	20,01	13,92	16,58
Паприка (свежа)	8,12	7,44	8,57	9,65	11,13
Пасуљ	1,18	0,81	1,11	1,43	0,99
Воће - дрвенасто					
Јабукe	16,1	10,3	19,3	14,2	15,0
Вишње	8,5	7,3	10,1	6,7	6,6
Шљиве	5,6	3,8	7,3	5,2	4,4
Воће - јагодасто					
Малине	7,49	5,86	5,69	5,59	5,99
Јагоде	6,95	5,35	5,87	4,68	5,13
Грожђе-укупно	8,70	7,00	9,40	5,80	8,00
Сточна храна					
Детелина	4,02	3,16	3,76	3,25	2,91
Луцерка	5,32	4,03	4,96	5,20	4,40
Кукуруз за крму	21,14	14,94	20,70	19,21	17,31

Извор: РЗС

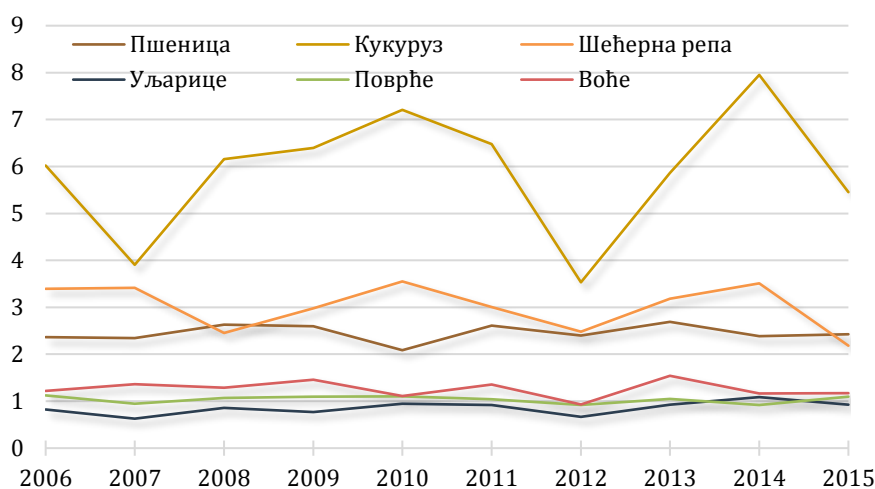
Производња житарица током 2015. године бележи значајан пад од око 22%, чему је, уз непромењену производњу пшенице (2,4 милиона тона), у највећој мери допринео пад производње кукуруза од чак 31,4%. Овакав резултат производње кукуруза у 2015. резултат је значајно смањеног приноса (око 30% нижи у односу на 2014.) и нешто мање засејаних површина (4,5%), чинећи производњу кукуруза у 2015. за око 12% нижом од просека петогодишњег периода.

Производња кукуруза у 2015. за трећину је мања него 2014. године.

Сличан тренд смањења производње присутан је код индустријског биља, и то у највећој мери код шећерне репе, док је нешто мањи пад производње забележен код соје и сунцокрета. Производња шећерне репе у 2015. години била је на нивоу 38% нижем од производње остварене у претходној години, а што је резултат смањених површина под овом културом (34% мање површине него 2014.). Такође, код уљарица се бележи опадајући тренд производње, и то код сунцокрета за око 14%, што је последица око 10% нижег приноса него 2014. године. Смањење производње соје од 17% у односу на претходну годину, условљено је значајним падом приноса соје у односу на 2014. (за 31%), што је донекле анулирано повећањем површина под сојом за 20% у поређењу са претходном годином.

С друге стране, повећање производње бележи се код поврћа и грожђа, што је резултат повећаних приноса. Производња поврћа у 2015. години повећана је за 19%, углавном као резултат повећања приноса појединих повртарских култура у односу на претходну годину, пре свега шаргарепе (41%), кромпира (34%), парадајза (19%) и грашка (18%), уз повећање површине под поврћем од 8,6%.

Када је реч о производњи воћа, овај сектор у 2015. бележи непромењен ниво производње у поређењу са претходном годином, што је и даље нешто ниже (за око 4%) од петогодишњег просека. Одређени ниво повећања производње приметан је код јагодастог воћа (око 10%), што је такође за око 7,6% ниже од просека последњих пет година. С друге стране, производња грожђа у 2015. години бележи значајан раст (за 40%) у односу на 2014., што није реалан показатељ раста, имајући у виду да је 2014. остварен низак ниво производње грожђа, те се ниво производње у 2015. години налази на нивоу петогодишњег просека.

Графикон 4 - Производња најзначајнијих усева у Србији (мил. т); 2006-2015

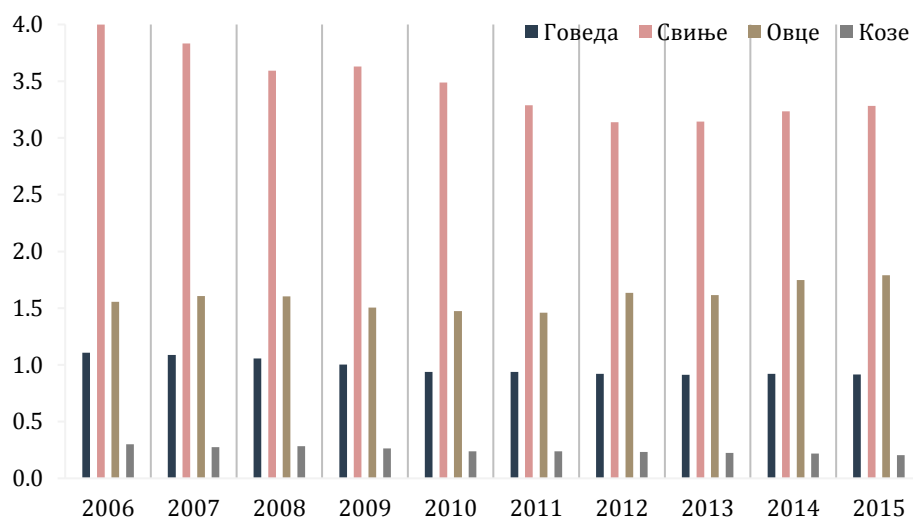
Извор: РЗС

Сточарска производња

Сточарску производњу генерално карактеришу слабије изражене варијације, за разлику од биљне производње, која је директно условљена климатским условима. Након благог повећања броја говеда током 2014. године, у 2015. бележи се незнатан пад броја говеда (за 0,4%), што је на нивоу просека петогодишњег периода 2010-2014. Тренд опадања број грла наставља се код крава, чији је број смањен за 1,1% у односу на претходну годину, што је за 6,4% ниже од петогодишњег просека. Исти тренд приметан је и код броја музних крава, с обзиром да се број грла у овој категорији смањило за 1,6% у односу на 2014. годину, што је 5,7% нижи ниво од просечног броја крава музара у периоду 2010-2014.

С друге стране, број свиња бележи пораст током 2015. године за око 1,5%, док се број крмача повећао за 2,3% у односу на претходну годину. Међутим, иако раст броја крмача представља прекид тренда пада броја ових грла, тренутни број крмача још увек је на нивоу 13,5% нижем од просека периода 2010-2014, имајући у виду значајан пад броја грла у 2013. години.

Изражен позитиван тренд кретања броја грла постоји код оваца, тако да је 2015. године забележено 2,3% више оваца него 2014., што је чак 12,7% изнад просечног броја оваца у претходних пет година. Супротно кретању броја оваца, број коза бележи опадајуће вредности у 2015. (7,3% мање него у 2014.), чиме је настављен негативан тренд кретања броја ових грла (започет 2011.), тако да је тренутни број оваца за око 12% нижи просечног броја коза у периоду 2010-2014.

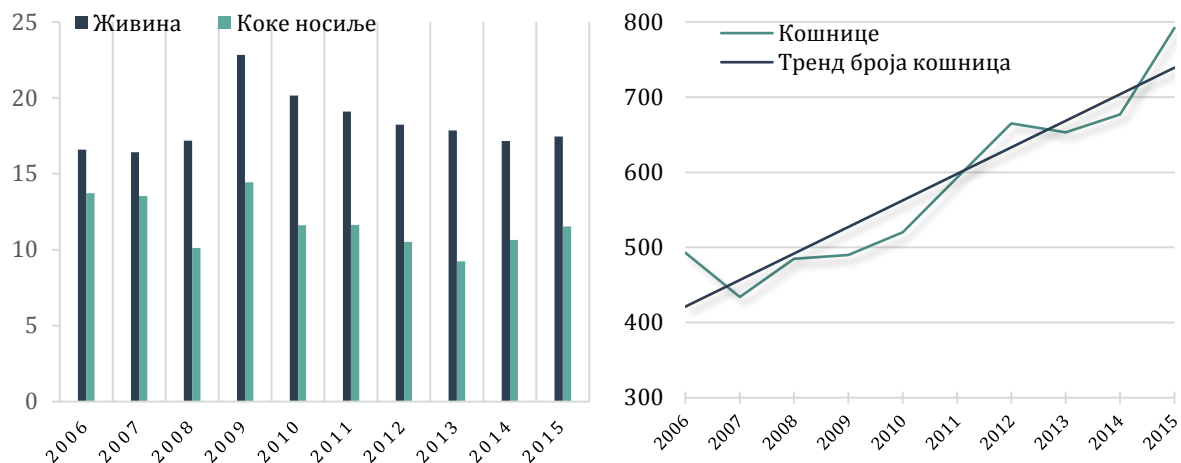
Графикон 5 - Број грла говеда, свиња, оваца и коза⁷ у Србији (млн. грла); 2006-2015

Извор: РЗС

Након пада у 2014. години, у наредној години поново се бележи повећање укупног броја грла живине у Србији, што још увек представља 5,7% нижи ниво од просека периода 2010-2014. Међутим, посматрано по категоријама живине, број кока носиља бележи повећање у 2015. години за 8,3% у односу на претходну годину, чиме је достигнут за 7,5% виши ниво од просечног у последњем петогодишњем периоду.

Пчеларство у Србији представља динамично растућу област сточарства, чему у прилог говори повећање броја кошница у 2015. години за 17% у односу на претходну годину, што је скоро 30% већи број кошница од просечног броја кошница у периоду 2010-2014. Уколико се посматра кретање броја кошница током последње деценије, уочава се пораст броја кошница од чак 60% (493 хиљаде у 2006., 792 хиљаде у 2015.).

⁷ На основу података Пописа пољопривреде 2012. године, код коза је извршена ревизија временске серије 2006–2012.

Графикон 6 - Број живине⁸ (мил. грла) и кошница (000) у Србији; 2006-2015

Извор: РЗС

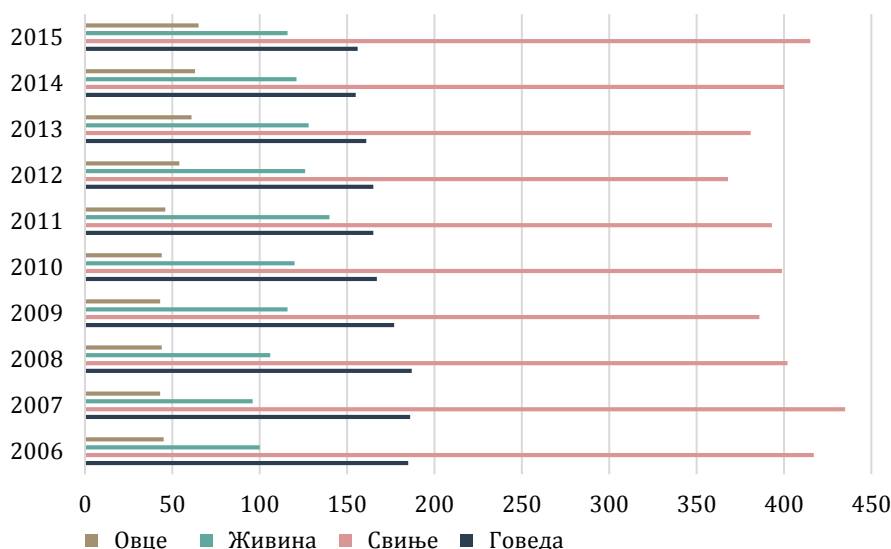
Сточарску производњу у Србији у 2015. години, изражену кроз однос прираста и живе мере, карактерише благи тренд раст у свињарству и овчарској производњи, док је пад производње забележен код производње живине. Производња у говедарству је током 2015. године остала на приближно истом нивоу као претходне године, чиме је заустављен тренд пада ове врсте производње, присутан у овом сектору до 2014. године. Међутим, због смањеног броја говеда у односу на почетак претходног петогодишњег периода (2010-2014), ниво говедарске производње у 2015. и даље је око 4% нижи од просечне производње у посматраном периоду.

Благи раст производње у 2015. години забележен је у секторима свињарства и овчарства у поређењу са претходном годином. Производња у сектору свињарства повећана је за око 4%, чиме се наставља растући тренд овог показатеља, присутан у последњих пар година.

Током 2015. године настављен је вишегодишњи тренд раста производње у овчарству, која је у периоду 2010-2014 расла по просечној стопи од око 8% годишње, што је резултовало чињеницом да је достигнути ниво производње у 2015. години чак 48% виши од нивоа производње из 2010. године. Ниво производње у 2015. години износио је око 65 хиљада тона, што је око 3% више у односу на производњу претходне године и чак 21% више од просечне производње у овчарству у претходних пет година.

С друге стране, пад производње током 2015. године забележен је у сектору живинарства, с обзиром да је производња смањена за око 4% у односу на 2014. годину, а што је за око 9% нижи ниво производње него у последњем петогодишњем периоду.

⁸ На основу података Пописа пољопривреде 2012. године, извршена је ревизија података о броју живине у 2012. и 2013. години.

Графикон 7 - Укупна сточарска производња (прираст/жива мера) (000 t); 2006-2015

Извор: РЗС

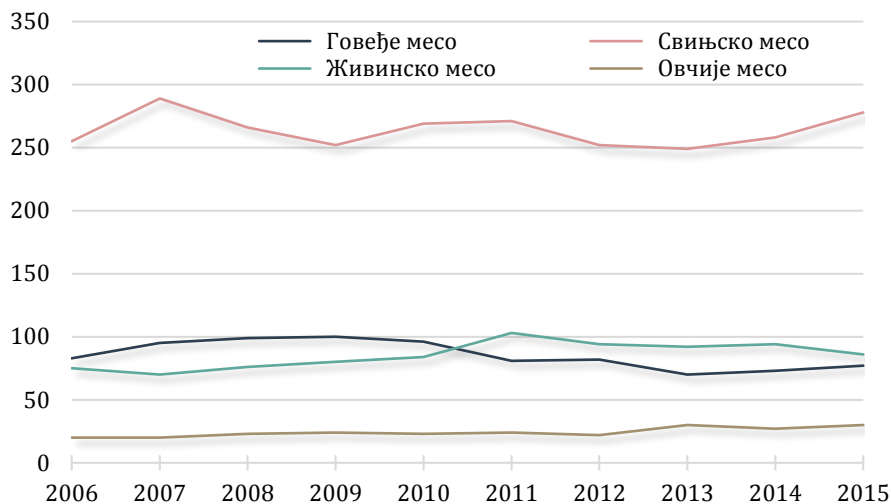
Производња меса⁹ током 2015. године бележи повећање скоро у свим секторима у поређењу са 2014. годином, осим у сектору производње живинског меса. Након значајног пада у 2013. години и благог повећања током 2014. године, производњу говеђег меса у 2015. карактерише растући тренд, с обзиром да је остварени ниво бруто производње говеђег меса за 5,5% виши од производње у претходној години, али још увек је на нивоу око 4% нижем од петогодишњег просека.

Производња свињског меса у последњој декади се кретала између 250 и 290 хиљада тона, да би 2015. године достигла ниво од 278 хиљада тона, што представља наставак растућег тренда, након пада 2013. године. Достигнути ниво производње за око 8% је виши од производње током претходне године и око 7% виши од просека петогодишњег периода.

Производња овчијег меса у последњих десет година бележи стално растући тренд, достижући у 2015. максимални ниво од 30 хиљада тона, односно 11% више него у претходној години, а што је 19% више од просека периода 2010-2014. Производња овчијег меса резултат је стално растућег броја оваца, као и повећања прираста у живој маси.

Сектор производње живинског меса у 2015. години бележи пад од 8,5% у поређењу са претходном годином, што је на нивоу од око 8% нижем од просека петогодишњег периода. И поред растућег тренда производње живинског меса у последњој деценији, током претходног петогодишњег периода бележи се успоравање раста, што је искључиво последица пада броја грла живине.

⁹ Бруто производња меса изражена је кроз масу полутки.

Графикон 8 - Производња меса (маса полутки) (000 t); 2006-2015

Извор: РЗС

Код производње осталих производа сточарства, бележе се различита кретања нивоа производње, при чему је најизраженији раст производње меда. Производња крављег млека у последњој деценији има негативан тренд, узрокован смањењем броја крава, али се у последње две године бележи одређено повећање производње млека. С друге стране, производња козијег и овчијег млека бележе континуиран тренд раста у последњем петогодишњем периоду (уз изузетак производње овчијег млека у 2015., која је 5% нижа него претходне године), те је 2015. године произведено 34% више овчијег и око 37% више козијег млека, него што је у просеку произведено у периоду 2010-2014.

Током 2015. произведено је скоро три пута више меда него 2014. године.

Најзначајније повећање производње у 2015. години забележено је код меда, с обзиром да је производња меда у 2015. години скоро утростручена у поређењу са 2014. (раст 180%). Међутим, треба имати у

виду да је током 2014. године остварен низак ниво производње меда (35% нижи од просечне), те је реалније поређење производње у 2015. са просеком претходног петогодишњег периода, које указује на раст производње меда од око 80%. Овакво прогресивно кретање производње меда резултат је пораста броја кошница, чији је број за око 60% повећан током протекле деценије.

Табела 5 - Производња осталих производа сточарства; 2011-2015

Производ	2011	2012	2013	2014	2015
Кравље млеко (мил. l)	1.462	1.465	1.451	1.492	1.501
Овчје млеко (мил. l)	11	12	18	20	19
Козје млеко (мил. l)	29	33	34	38	44
Јаја (мил. ком.)	1.760	1.794	1.755	1.892	2.061
Мед (000 t)	7,0	7,0	8,6	4,4	12,3
Вуна (000 t)	2,4	2,7	2,7	2,7	2,8

Извор: РЗС

1.2.3 Цене пољопривредних производа

Цене пољопривредних производа, генерисане на нивоу пољопривреде као сектора, током 2015. године задржале су се на нивоу из 2014. Значајније повећање цена у односу на претходну годину забележено је код производа воћарства и виноградарства (за 21%), док су цене у сектору сточарства смањене за око 6%, колико износи смањење цена и у сектору рибарства. Производи ратарства током 2015. године остварили су 3% виши ниво цена у односу на 2014.

Табела 6 - Индекси цена пољопривредних производа¹⁰ у Србији (претходна година=100); 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Пољопривреда	118,1	125,5	98,7	97,3	99,25
Ратарство	123,5	129	94,3	95,2	103,07
Воћарство и виноградарство	82,4	147,1	93,8	88,9	120,80
Стоچارство	118	114,9	104,6	100,4	93,80
Рибарство	111,6	151,4	105,8	95,3	93,50

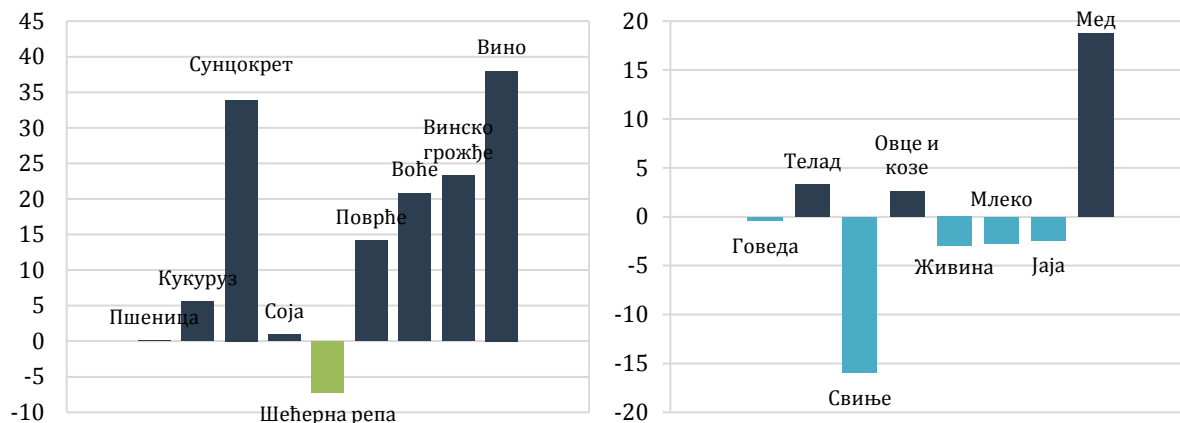
Извор: РЗС

Цене скоро свих производа биљне производње током 2015. године бележе раст у односу на ниво цена из 2014. године, при чему пад цена постоји код шећерне репе и дувана. Међу примарним биљним производима највеће повећање цене у односу на претходну годину забележено је код сунцокрета (34%), што је последица ниже производње, као и кретања цена на међународном тржишту. Такође, значајан раст цена забележен је код воћа (21%), док је повећање цена винског грожђа (за 23%) резултовало повећањем цене вина од 38% у односу на претходну годину.

Цена сунцокрета у 2015. је 34% виша него у 2014.

Сектор сточарства у 2015. години карактерише смањење цена на нивоу целокупног сектора за око 6%, чему је у највећој мери допринело смањење цена свиња за око 16% у односу на претходну годину. Снижење цена приметно је и код живине, млека и јаја (2,4-3%), док је цена говеда задржана на истом нивоу као 2014. године. С друге стране, одређени ниво повећање цена евидентан је код телади, оваца и коза, док значајно повећање цена постоји код меда (око 19%).

¹⁰ За израчунавање индекса цена произвођача производа пољопривреде и рибарства користе се пондери који представљају структуру вредности продатих производа правних лица из сопствене производње и вредности производа откупљених од породичних газдинстава. Пондери производа рачунају се за сваки месец посебно на основу месечних података о откупу и продаји.

Графикон 9 - Промене цена производа биљне производње и производа сточарства (%); 2015/2014

Извор: РЗС

Систем тржишних информација пољопривреде Србије

Министарство пољопривреде и заштите животне средине, већ дванаест година има успостављен Систем тржишних информација пољопривреде Србије (СТИПС), који прати цене одређених пољопривредно-прехранбених производа из 18 градова са територије Републике Србије.

Циљ СТИПС је пружања података корисницима о ценама пољопривредно-прехранбених производа и репроматеријала за пољопривредну производњу, као и израда анализа и извештаја, који су део седмичног билтена, приказаних на веб порталу www.stips.minpolj.gov.rs.

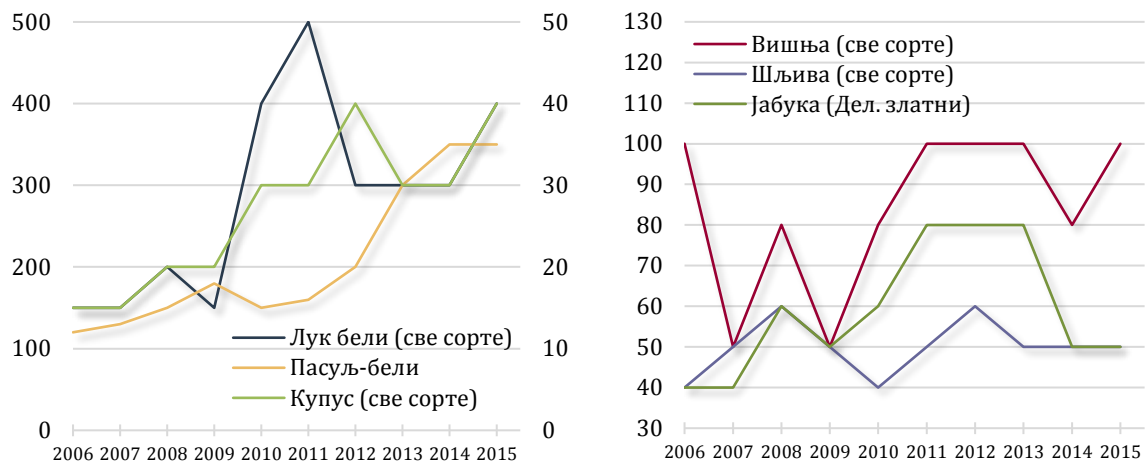
Цене СТИПС су на недељном/месечном нивоу и прате кретање малопродајних цена на зеленим пијацама и велепродајних цена на кванташким пијацама.

Извештавање о ценама одређених пољопривредно-прехранбених производа је обавеза сваке земље чланице ЕУ, тако да ће се Република Србија кроз СТИПС у потпуности ускладити са прописима и захтевима ЕУ и погледу извештавања о ценама, до уласка у ЕУ.

У протеклом десетогодишњем периоду цене већине посматраних биљних производа достигле су највиши ниво 2013. и 2015. године, што је резултат неповољне 2012. године, када је забележена јака зима, пролећни мразеви и изразито врело лето, што се све одразило на повећање цена у 2013. години, док је повећање цена у 2015. години резултат смањења површина појединих култура, а нарочито белог лука и пасуља.

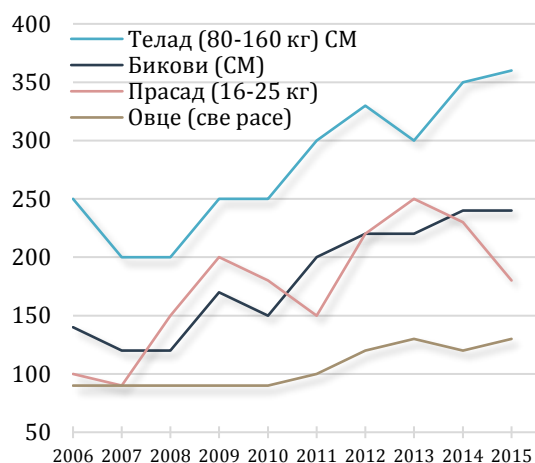
Цена пасуља на пијацама у 2015. око 51% је виша у односу на просечну цену у претходних пет година.

Цене воћа варирале су у појединим годинама и до 50%, пратећи тренд кретања цена у биљној производњи, са израженим пиковима у 2013. и 2015. години, нарочито код цене вишње.

Графикон 10 - Цене појединог поврћа и воћа (RSD/kg); 2006-2015

Извор: СТИПС, МПЗЖС

Графикон 11 - Цене појединих производа сточарске производње (RSD/kg); 2006-2015

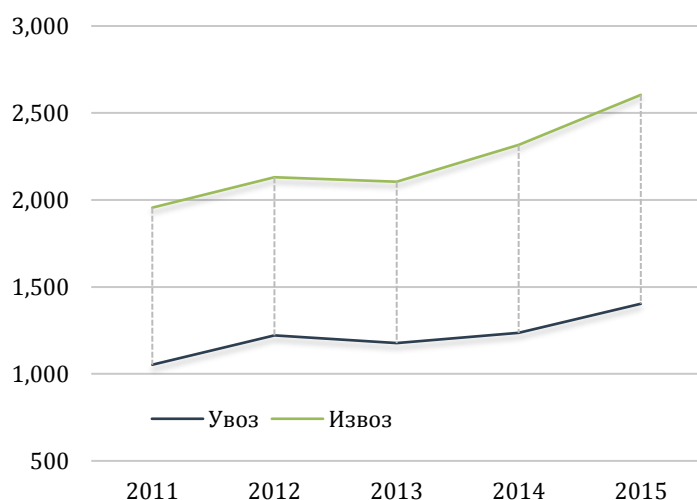
Извор: СТИПС, МПЗЖС

Цене телад, бикова и оваца у последње четири године варирали су сходно сезонској варијацији и тражњи. Цене свиња у 2015. години су у паду јер је дошло до благог повећања броја свиња у односу на претходну годину, а и извоз свињског меса је знатно нижи у односу на увоз. Цене су у благом порасту јер су изражене у динарима, што је последица разлике кретања курса EUR/RSD.

2. СПОЉНОТРГОВИНСКА РАЗМЕНА ПОЉОПРИВРЕДНО-ПРЕХРАМБЕНИХ ПРОИЗВОДА

2.1 Укупна размена

Остварена спољнотрговинска размена пољопривредно-прехрамбених производа у 2015. години износила је 4 милијарде евра и представља повећање од 12,8% у односу на 2014., односно 27,5% у односу на петогодишњи просек (2010-2014). Током 2015. остварен је извоз пољопривредно-прехрамбених производа у вредности од 2,6 милијарди евра, док је вредност увоза износила око 1,4 милијарде евра. У односу на петогодишњи просек, вредност извоза пољопривредно-прехрамбених производа у 2015. повећана је за 27,5%, док је вредност увоза повећана за 27,4%.

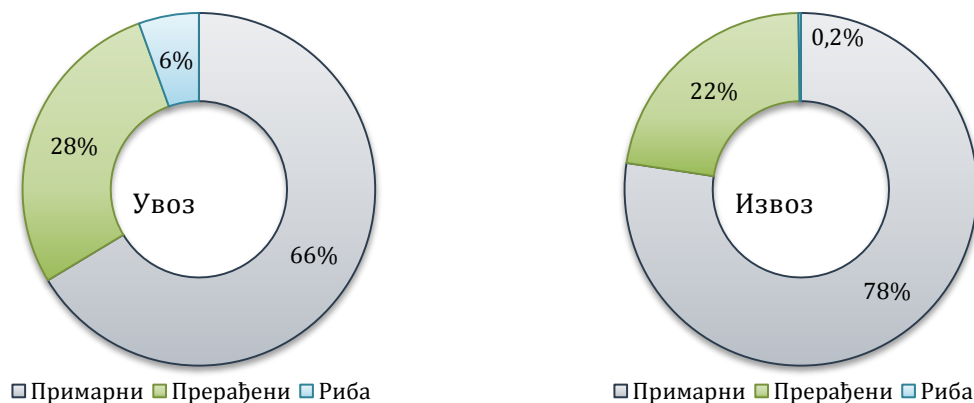
Графикон 12 - Спољнотрговинска размена пољопривреде Републике Србије (мил. EUR); 2011-2015

Извор: РЗС (обрада МПЗЖС)

У 2015. је остварен навећи суфицит у спољнотрговинској размени пољопривредно-прехрамбених производа.

У 2015. је остварен навећи позитиван салдо у спољнотрговинској размени пољопривредно-прехрамбених производа у износу од 1,2 милијарде евра, што је за 11,3% више од суфицита оствареног у 2014. Степен покривености увоза извозом пољопривредно-прехрамбених производа у 2015. износио је 185,6%.

Јединична вредност размене је и у 2015. години, као и претходних година, знатно нижа код извоза у односу на увоз. Током 2015. године остварена је вредност извоза по јединици од 0,48 евра по килограму извезене робе, док је код увоза она била 2,3 пута већа и износила је 1,14 евра по килограму увезене робе.

Графикон 13 - Учешће појединих група производа у размени (%); просек 2011-2015

Извор: РЗС (обрада МПЗЖС)

Трговина пољопривредно-прехранбеним производима базирана је углавном на размени примарних пољопривредних производа, који у структури извоза учествују у просеку са 77,4%, а у увозу са 66,4%. С друге стране, учешће прерађених пољопривредних производа у извозу пољопривредно-прехранбених производа у периоду 2011-2015 износило 22,4%, док је ова категорија производа у увозу учествовала са око 28%. Учешће рибе и производа рибарства у извозу било је на нивоу мањем од 1% (0,2%), док је ово учешће у увозу било на нивоу од 5,5%.

2.2 Водећи производи у размени

Посматрано по основним групама пољопривредних производа, у извозу у 2015. години доминирају свеже воће (20,2%) и житарице (16,7%), док нешто мање учешће бележе дукан и дукански производи (8,7%), пића, алкохоли и сирће (6,6%), биљне и животињске масти и уља (5,7%), разни прехранбени производи (4,9%) итд. Учешће првих 6 тарифних глава у укупној вредности извоза пољопривредно-прехранбених производа у 2015. износило је 62,8%. Највеће повећање извоза, у износу од 93,2%, остварено је код уљаног семена и уљаних плодова, затим код извоза живих животиња (79,8%), као и дукана и дуканских производа (око 69%). Међу важнијим извозним производима, највеће смањење извоза је забележено код меса и јестивих месних и других кланичних производа (32,7% смањења), као и код шећера и производа од шећера (19,4%).

Табела 7 - Највеће вредности извоза, према тарифним ставкама на две цифре

Глава	Назив	2014		2015	
		Вредност (000 EUR)	Учешће (%)	Вредност (000 EUR)	Учешће (%)
8	Свеже воће	417.248	18,0	525.036	20,2
10	Житарице	457.997	19,8	435.906	16,7
24	Дукан и дукански производи	133.852	5,8	226.179	8,7
22	Пића, алкохоли и сирће	167.967	7,3	171.819	6,6
15	Биљне и животињске масти и уља	121.001	5,2	148.781	5,7
21	Разни прехранбени производи	110.311	4,8	127.498	4,9
Укупно топ 6 по тарфним главама		1.408.376	60,8	1.635.219	62,8
Ивоз укупно		2.316.186	100,0	2.604.046	100,0

Извор: РЗС (обрада МПЗЖС)

На увозној страни, у 2015. години доминирају воће (11,4%), разни производи за исхрану (9,2%), дукан и дукански производи (8,2%), сточна храна (6%), чоколада и какао (6,2%) итд. Учешће првих 6 тарифних глава у укупној вредности увоза пољопривредно-прехранбених производа у 2015. години је износило 46,7%.

Овакав однос размене указује на чињеницу да је увоз пољопривредних производа далеко разноврснији од извоза, будући да је учешће појединачних производа у увозу знатно мање него што је то случај код извоза.

Највећа вредност суфицита остварена је код размене житарица – 411,6 милиона евра, воћа – 365 милиона евра, дукана и дуканских производа – 110 милиона евра, али и биљних масти и уља, алкохолних и безалкохолних пића, као и шећера.

Табела 8 - Највеће вредности увоза, према тарифним ставкама на две цифре

Глава	Назив	2014		2015	
		Вредност (000 EUR)	Учешће (%)	Вредност (000 EUR)	Учешће (%)
8	Свеже воће	139.710	10,8	159.946	11,4
21	Разни производи за исхрану	101.807	7,9	128.402	9,2
24	Дуван и дувански производи	88.524	6,9	115.665	8,2
18	Чоколада и какао	71.592	5,5	86.518	6,2
12	Уљано семење и плодови, разно зрневље, семе и плодови, индустријско и лековито биље, кабаста сточна храна	73.521	5,7	84.352	6,0
22	Пића, алкохоли и сирће	69.126	5,4	80.621	5,7
Укупно топ 6 по тарифним главама		544.280	42,1	655.504	46,7
Увоз укупно		1.291.520	100,0	1.403.283	100,0

Извор: РЗС (обрада МПЗЖС)

Посматрани показатељи скрећу пажњу на чињеницу да је извозна оријентација пољопривреде фокусирана на одређене групе производа, у којима се већ дуже време бележи успех на међународном тржишту и може послужити као један од индикатора конкурентности ових производа на светском тржишту. Једна од ретких група производа, где је Србија од нето увозника постала нето извозник, јесу дуван и дувански производи, где се у последње две године бележи суфицит у размени, а ова група производа је у 2015. години била на трећем месту по вредности извоза.

У погледу увоза, ситуација је непромењена, с обзиром да су доминантне групе производа у увозу у 2015. години, већ дужи низ година непромењене: свеже воће, разни производи за исхрану, дуван и дувански производи, чоколада и какао итд.

Поред тога што се на обе стране спољнотрговинске размене на првом месту налази свеже воће, посматрано унутар ове групе производа, различити су производи који доминирају у извозу у односу на оне који доминирају у увозу. Када је реч о групи производа из тарифне главе 21 – Разни прехранбени производи, они су међу водећим производима у увозу већ неколико година, што је условљено чињеницом да су у ову тарифну главу сврстани углавном прерађени пољопривредни производи, вишег степена прераде, који самим

Током последње три године Србија је од нето увозника постала нето извозник дувана и дуванских производа.

тим остварују и вишу цену.

Уколико се посматра размена по појединим производима, евидентно је да је и у 2015. години водећи извозни производ био меркантилни кукуруз, без обзира на чињеницу да је вредност извоза овог производа 12% нижа у односу на 2014. годину (за 41 милион евра, посматрано у апсолутном износу). На другом месту по вредности извоза, непромењено, налазе се смрзнуте малине, чија је вредност извоза у 2015. години за 35% виша у односу на претходну годину. Такође, у 2015. години наставља се раст извоза цигарета, чија је вредност извоза за 80% виша у односу на претходну годину, а учешће у укупном извозу пољопривредних и прехранбених производа порасло са 1,3% (2013.) и 4,7% (2014.) на 7,5% у 2015. години. Иначе, чак четири пољопривредно-прехранбена производа налазе се међу првих двадесет производа у укупном извозу Републике Србије, при чему се кукуруз,

са вредношћу извоза од око 300 милиона евра, налази на трећем месту, смрзнуте малине налазе на шестом, цигарете на деветом, а свеже јабуке на шеснаестом месту.

Табела 9 - Највеће вредности извоза, према тарифним ставкама на осам цифара

Тарифна линија	Назив	2014		2015	
		Вредност (000 EUR)	Учешће (%)	Вредност (000 EUR)	Учешће (%)
1005 90 00	Кукуруз, осим семенског	341.305	14,7	300.367	11,5
0811 20 31	Малине, смрзнуте, без додатка шећера	177.984	7,7	241.015	9,3
2402 20 90	Цигарете које садрже дуван	108.078	4,7	194.195	7,5
0808 10 80	Јабуке, свеже, остале	58.839	2,5	92.107	3,5
1701 19 91	Шећер бели, у чврстом стању	98.769	4,3	79.486	3,1
1001 99 00	Пшеница остала, пир и наполица, осим за сетву	53.263	2,3	67.820	2,6
1512 19 90	Јестиво уље од сунцокрета, остало, за остале сврхе	62.506	2,7	57.933	2,2
2202 90 10	Пића безалкохолна газирана, без млека и мм, остало	46.305	2,0	47.151	1,8
1201 90 00	Соја у зрну, ломљена или дробљена, осим за сетву	5.198	0,2	46.136	1,8
1507 10 90	Уље сојино, сирово, укључујући дегумирано, остало	23.620	1,0	41.573	1,6
	Укупно топ 10 производа	975.867	42,1	1.167.783	44,8
	Извоз укупно	2.316.186	100,0	2.604.046	100,0

Извор: РЗС (обрада МПЗЖС)

На увозној страни, највеће повећање вредности 2015. у односу на 2014. годину, забележено је код соје у зрну, чија је увезена вредност била 3,4 пута виша у односу на вредност увоза у претходној години. До значајнијег повећања увоза дошло је и код разних прехранбених производа, где је остварен за 57% већи увоз него у 2014. години, као и код препарата на бази екстракта, есенција и концентрата кафе – 33% већи увоз у односу на 2014. С друге стране, незнатан пад увоза забележен је код цигарета и дувана.

Највеће учешће у увозу, као и претходних година, забележено је код производа тарифне ознаке 0901 11 00 – Кафа непржена са кофеином. Иначе, пољопривредно-прехранбени производи нису у толикој мери заступљени у укупном увозу Републике Србије, као што је то случај код извоза, па се међу првих двадесет производа по вредности увоза налази само кафа.

Табела 10 - Највеће вредности увоза, према тарифним ставкама на осам цифара

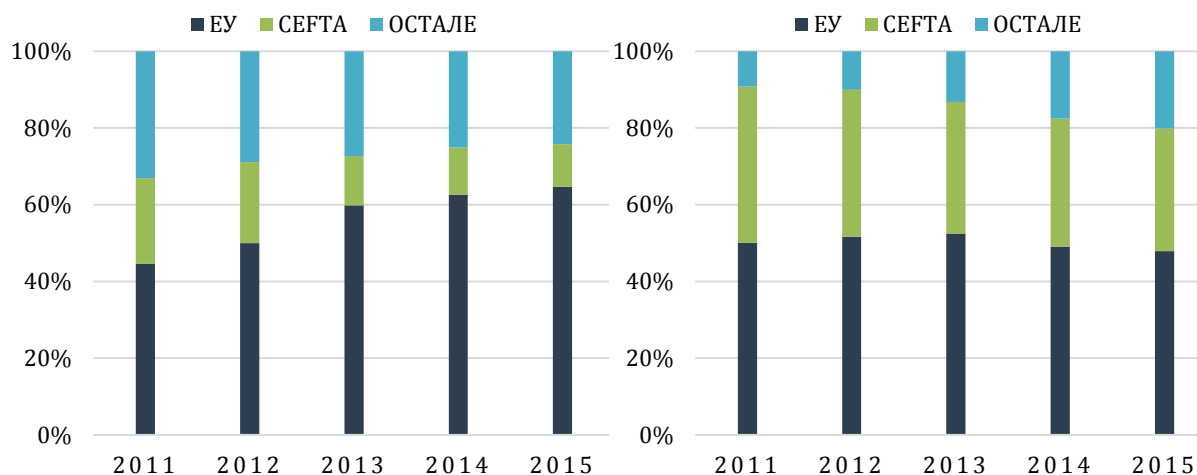
Тарифна линија	Назив	2014			
		Вредност (000 EUR)	Учешће (%)	Вредност (000 EUR)	Учешће (%)
0901 11 00	Кафа, непржена, са кофеином	52.332	4,1	68.337	4,9
2106 90 98	Производи за исхрану нигде непоменути, остало	30.034	2,3	47.183	3,4
2402 20 90	Цигарете које садрже дуван, остале	40.811	3,2	34.180	2,4
1201 90 00	Соја у зрну, ломљена или дробљена, осим за сетву	9.624	0,7	33.023	2,4
0203 29 55	Месо од домаћих свиња, остало, без костију, смрзнуто	31.535	2,4	32.678	2,3
0803 90 10	Банане, остале, свеже	28.987	2,2	30.968	2,2
2401 20 85	Дуван ижиљен, сушен у сушари	25.533	2,0	23.427	1,7
2101 12 92	Препарати на бази екстракта, есенција и концентрата кафе	17.372	1,3	23.043	1,6
3302 10 40	Мешавине мирисних материја, за индустрију пића	17.139	1,3	21.632	1,5
2401 20 35	Дуван ижиљен, светли сушен на ваздуху	15.984	1,2	18.222	1,3
	Укупно топ 10 производа	305.359	23,6	332.693	23,7
	Увоз укупно	1.291.520	100,0	1.403.283	100,0

Извор: РЗС (обрада МПЗЖС)

2.3 Главни трговински партнери

Посматрано по правцима трговине, односно према релевантним тржиштима, у 2015. години око 48% укупног извоза пољопривредно-прехранбених производа Србије усмерено је ка тржишту Европске уније, затим следи тржиште *CEFTA* са око 32%, док је на остала тржишта извезено око 20% вредности производа. У поређењу са 2014. годином, приметно је повећање учешћа извоза на остала тржишта (за око 29%).

Увоз из Европске уније током 2015. године чинио је око 65% увоза пољопривредно-прехранбених производа, док је у увозу *CEFTA* тржиште учествовало свега 11%, а увоз са осталих тржишта био је на нивоу од 24% укупног увоза пољопривредно-прехранбених производа.

Графикон 14 - Учешће појединих тржишта у увозу и извозу пољопривредно-прехрамбених производа (%); 2011-2015

Извор: РЗС (обрада МПЗЖС)

Око половину извоза пољопривредно-прехрамбених производа Србија извози на тржиште ЕУ.

Европска унија и даље представља најзначајнијег трговинског партнера Републике Србије, када су у питању пољопривредно-прехрамбени производи. Извоз у ЕУ константно има узлазни тренд, па је током 2015. године достигнута

вредност од 1,25 милијарди евра, што је највећа до сад забележена вредност извоза пољопривредно-прехрамбених производа у ЕУ. Посматрано по појединим земљама чланицама ЕУ, највише се извозило на тржиште Румуније (24,8% вредности извоза у ЕУ; углавном кукуруз, традиционално), Немачке (15%), Италије (9,3%), Хрватске (7,2%) и Француске (6,5%).

Увоз пољопривредно-прехрамбених производа из ЕУ у Србију током 2015. године достигао је максималну вредност од 907,5 милиона евра, што је за 17% више у односу на 2014. годину. Међу земљама чланицама Европске уније, највише се увозило из Хрватске (15,4% вредности увоза из ЕУ), Италије (9,9%), Немачке (9,7%), Мађарске (8,2%) и Пољске (7,3%).

Највећи суфицит у размени пољопривредних производа Србија је у 2015. остварила са Румунијом, Немачком, Аустријом, Француском и Италијом, док је са Шпанијом, Хрватском, Пољском, Холандијом и Грчком забележен значајан дефицит.

У извозу производа пољопривреде и рибарства Србије у ЕУ доминирају базни/примарни пољопривредни производи (сировине), чије је учешће у 2015. години износило око 87%, што је нешто ниже од учешћа у 2014. години, а за око 6 процентних поена мање од петогодишњег просека. У увозу такође доминирају примарни пољопривредни производи, међутим њихово учешће у увозу мање је у односу на учешће у извозу у 2015. и износи 63,07%.

Тенденција раста вредности извоза прерађених пољопривредних производа настављена је и током 2015. године. Вредност извоза прерађених пољопривредних производа на тржиште ЕУ износила је приближно 159 милиона евра, што је за око 5,1% више од остварене вредности извоза ових производа у 2014. години, а њихово учешће у укупном извозу на тржиште ЕУ у 2015. износило је 12,7% (просек периода 2010-2014 је 9,3%). Учешће ове категорије производа у увозу пољопривредно-

прехрамбених производа је, за разлику од извоза, веће и у 2015. години износило је 33,2%, што је на нивоу петогодишњег просека.

Производи рибарства током 2015. године бележе значајан дефицит, што је дугогодишња тенденција, при чему у извозу на тржиште ЕУ учешће ових производа износи свега 0,2%. С друге стране, 41% укупног извоза рибе и производа рибарства Републике Србије пласирано је на тржиште ЕУ.

Због близине тржишта и традиционалне повезаности, регион земаља југоисточне Европе (*CEFTA* споразум) представља веома важно тржиште за пољопривредне производе из Србије. Укупна вредност извоза у 2015. години износила је 831,9 милиона евра, што представља повећање од 7,7% у односу на 2014. годину, док је укупна вредност увоза робе са овог тржишта у истом периоду износила око 156,5 милиона евра, што је приближно иста вредност увоза са овог тржишта као и претходне године. У спољнотрговинској размени са *CEFTA* земљама, забележен је суфицит у вредности од око 675,5 милиона евра, што је за око 9% више у односу на 2014. годину.

Посматрано по земљама у оквиру *CEFTA* региона, у 2015. години највише се извозило у Босну и Херцеговину (око 50% од вредности извоза у *CEFTA*). Велики извозни пласман реализован је и на тржиште Црне Горе (око 27% вредности извоза пољопривредно-прехрамбених производа на *CEFTA* тржиште) и Македоније (18,6%), док је извоз на тржиште Молдавије испод 1% од укупне вредности извоза у *CEFTA* регион. Слично структури извоза на ЕУ тржиште, на *CEFTA* тржиште највише се извозе примарни пољопривредни производи – 62,5% (око 520 милиона евра), али је за разлику од структуре извоза у ЕУ, учешће прерађених пољопривредних производа у извозу на *CEFTA* тржиште, знатно је веће и износило је у 2015. години 37,1%.

У увозу из *CEFTA* региона доминирају примарни пољопривредни производи, чија је вредност увоза у 2015. години износила 116,6 милиона евра, што представља 74,6% укупног увоза са овог тржишта. Посматрано према дестинацијама увоза, највише је увезено из Македоније (46,1%) и Босне и Херцеговине (37,2%), док је из Црне Горе увезено 10,8% вредности увоза. Због удаљености тржишта, учешће вредности увоза из Молдавије испод је 1% укупне вредности увоза пољопривредно-прехрамбених производа са овог тржишта.

Од осталих земаља (ван ЕУ и *CEFTA*), најзначајнији извозни партнер је Руска Федерација, где се извоз из године у годину све више повећава, па је тако у 2015. години износио 243,4 милиона евра, што, посматрано појединачно по земљама, Русију сврстава на треће место¹¹, са учешћем од 9,4% у укупном извозу Републике Србије. С друге стране, посматрано према националним тржиштима, у 2015. највише је увезено пољопривредно-прехрамбених производа из Бразила (сирова кафа), Руске Федерације и Турске (свеже воће и поврће). Извоз на сва остала тржишта износио је око 524,1 милиона евра, што је за око 29,8% више у односу на 2014. годину, док је вредност увоза у 2015. години износила око 339,6 милиона евра и што је за 9,3% више од оствареног увоза у 2014. години. Током 2015. остварен је позитиван салдо у размени са тржиштима осталих земаља.

¹¹ Посматран ранг појединачних земаља, према вредности извоза.

3. FADN ПОКАЗАТЕЉИ О СТРУКТУРИ И ПОСЛОВАЊУ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНСТАВА У 2014. ГОДИНИ

Пратећи правац усклађивања са ЕУ политикама, Република Србија је успоставила Систем рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима (FADN), чији је циљ прикупљање рачуноводствених података на микро нивоу, неопходних за економске и анализе пољопривредне политике.

У Европској унији FADN је успостављен 1965. године¹², док је успостављање FADN у Републици Србији започето крајем 2011. године¹³, у складу са јединственом методологијом Европске уније, која се примењује и прилагођава националним условима.

FADN представља сложен систем прикупљања и евалуације података, при чему су релевантне организације укључене у различите аспекте FADN система. Министарство пољопривреде и заштите животне средине надлежно је за достављање података Европској комисији, док прикупљањем података управљају Институт за примену науке у пољопривреди и Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство (ПСПВШ) АП Војводина, као овлашћене организације. Тридесет три пољопривредне саветодавне и стручне службе су именоване као канцеларије за прикупљање рачуноводствених података, у којима је 176 саветодаваца обавља прикупљање, обраду и дисеминацију података са пољопривредних газдинстава за сврхе FADN система.

Током 2014. године, FADN узорак је чинило 989 пољопривредних газдинстава, која прелазе доњи праг од 4.000 евра прихода и представљају популацију од 203.665 пољопривредних газдинстава. У наредном периоду очекује се континуирано увећање узорка до 2.000 пољопривредних газдинстава, чиме ће се у потпуности обезбедити репрезентативност FADN истраживања и испунити сви захтеви прописа Европске уније у овој области.

За 2014. годину приказани су најзначајнији FADN показатељи о структури и пословању пољопривредних газдинстава, који представљају пондерисани просек по газдинству, и то: коришћено пољопривредно земљиште, утрошак радне снаге, укупна вредност производње, укупни трошкови, нето додата вредност газдинства, трошкови радне снаге, средства пољопривредног газдинства, бруто инвестиције¹⁴.

Коришћено пољопривредно земљиште (КПЗ)

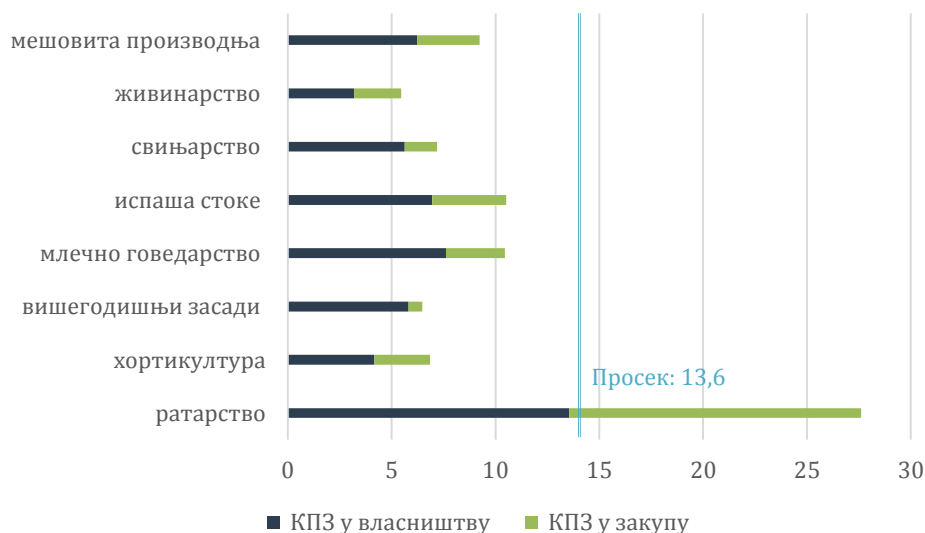
Укупно коришћено пољопривредно земљиште представља земљиште које пољопривредник користи у току једне обрачунске године (обрадиво земљиште, ливаде и стални пашњаци, вишегодишњи засади).

Површина КПЗ добија се од пољопривредног произвођача и бележи као збир целокупног коришћеног пољопривредног земљишта, без обзира да ли је у власништву или закупу, коришћеног за сопствену пољопривредну производњу у току обрачунске године.

¹² Уредба Савета (ЕЕЗ) број 79/65.

¹³ Успостављање FADN система помогао пројекат "Успостављање система рачуноводствених података у Републици Србији (FADN)", финансиран из ЕУ IPA 2010.

¹⁴ FADN систем у Републици Србији још увек је у фази успостављања, приказани прелиминарни подаци нису прошли све нивое валидације и узорак још увек није репрезентативан за целу популацију.

Графикон 15 - Коришћено пољопривредно земљиште (ха)

Извор: FADN база података

Просечна величина КПЗ по пољопривредном газдинству у 2014. години износила је 13,6 хектара, од чега је 60% КПЗ у власништву, док 40% чини закупљено земљиште.

Највећа просечна коришћена пољопривредна површина постоји код газдинстава која се баве ратарском производњом (27,6 хектара), затим на газдинствима, у чијој делатности доминира млеко говедарство и испаша стоке (10,5 хектара), док је најмања просечна КПЗ била заступљена на газдинствима са живинарском производњом (5,5 хектара).

Утрошак радне снаге

Укупан утрошак радне снаге изражен је у годишњим јединицама рада (ГЈР) и представља еквивалент раду особе запослене са пуним радним временом. Једна годишња јединица рада одговара раду једне особе ангажоване на пољопривредном газдинству пуно радно време. Једна ГЈР дефинисана је на нивоу од 1.800 радних сати (еквивалентно 225 радних дана са по 8 радних сати) у Републици Србији.

Просечан утрошак радне снаге по газдинству у 2014. износио је 2,1 ГЈР, од чега 87% чини неплаћена радна снага, док је 13% плаћена радна снага.

Највећи утрошак рада постоји на газдинствима са повртарском производњом (производња у стакленицима и пластеницима), на којима су у просеку запослене четири особе (од чега 2,7 ГЈР чини неплаћена радна снага), што потврђује чињеницу да је повртарска производња радно интензивнија од осталих врста производње.

Графикон 16 - Утрошак радне снаге (ГЈР)

Извор: FADN база података

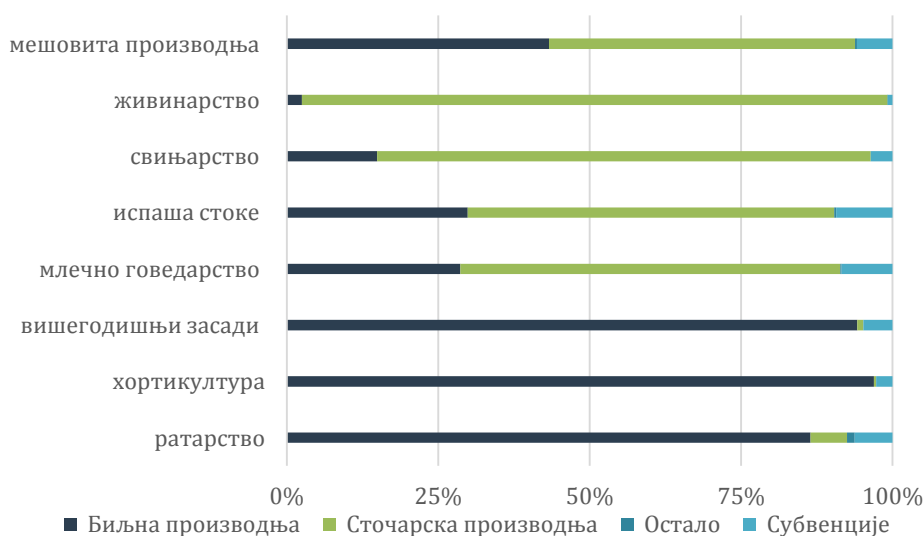
Графикон 17 - Утрошак радне снаге по сату (RSD)

Извор: FADN база података

Такође, у 2014. години трошкови радне снаге (укључујући давања за социјално осигурање) у просеку су износили 94.374 динара по газдинству, док су просечни трошкови радне снаге по радном сату (ТРС/РС) били на нивоу од 194 динара. Просечни трошкови плаћене радне снаге по сату рада на газдинствима са повртарском производњом били су 221 динара, док на газдинствима, која се баве млечним говедарством ови трошкови су износили само 143 динара.

Укупна вредност производње

Укупна вредност производње изражена у динарима је вредност биљне производње и производа, сточарске производње и производа и осталих производа и услуга.

Графикон 18 - Структура укупне вредности производње

Извор: FADN база података

Укупна вредност производње у 2014. години (укључујући текуће субвенције) износила је у просеку 3,6 милиона динара по газдинству.

Учешће субвенција у укупној вредности производње у просеку износи 6%, при чему пољопривредна газдинства, која се баве повртарском и живинарском производњом остварују најнижи ниво субвенција (3% и 1% укупне вредности производње).

Укупни трошкови

Укупни трошкови изражени у динарима су трошкови повезани са пољопривредном активношћу носиоца газдинства, који се односе на производњу у току обрачунске године. Укључују и утрошак инпута произведених на газдинству (семе, садни материјал и храна за сток). Стајњак није укључен.

Графикон 19 - Структура трошкова газдинства

Извор: FADN база података

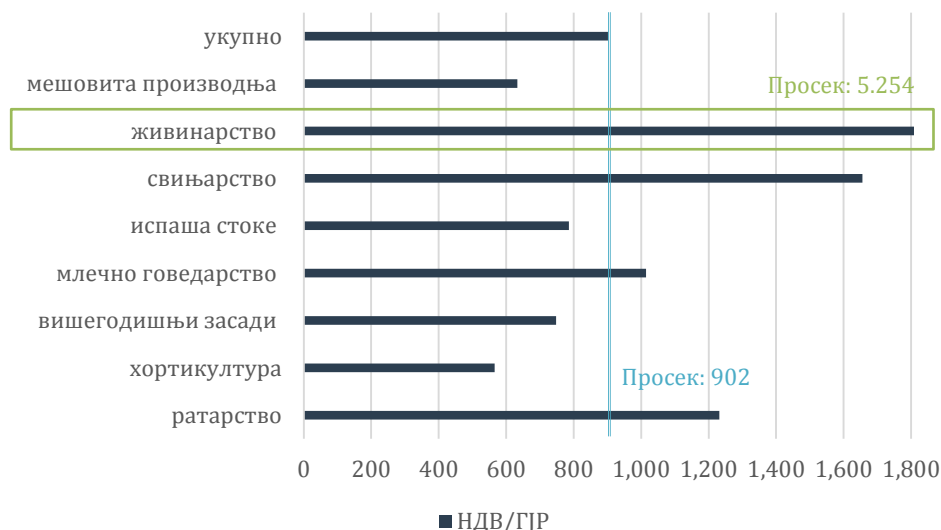
Укупни трошкови газдинства су у 2014. години износили у просеку 1,9 милиона динара, при чему су специфични трошкови чинили 61%, а режијски трошкови 27% укупних трошкова.

Структура трошкова значајно се разликује према типовима производње, што је условљено различитим производним карактеристикама: на газдинствима са свињарском производњом специфични трошкови чине 80% укупних трошкова, док на газдинствима са вишегодишњим засадима ови трошкови чине свега 31% укупних трошкова.

Нето додата вредност газдинства

Нето додата вредност (НДВ) газдинства указује на накнаду свих фактора производње (земљишта, капитала и радне снаге), како у власништву газдинства, тако и екстерно ангажоване. Једнака је збиру укупне вредности производње и подршке из јавних фондова (разлика између текућих субвенција и пореза), од кога се одузимају међуфазна потрошња (специфични и режијски трошкови) и амортизација.

Ово је показатељ економског учинка фарми, из кога треба исплатити зараде, закуп и камате, као и сопствене факторе производње. Када се изрази по годишњој јединици рада (ГЈР) узима у обзир разлике накнади радне снаге по пољопривредном газдинству.

Графикон 20 - Нето додата вредност по ГЈР (000 RSD)

Извор: FADN база података

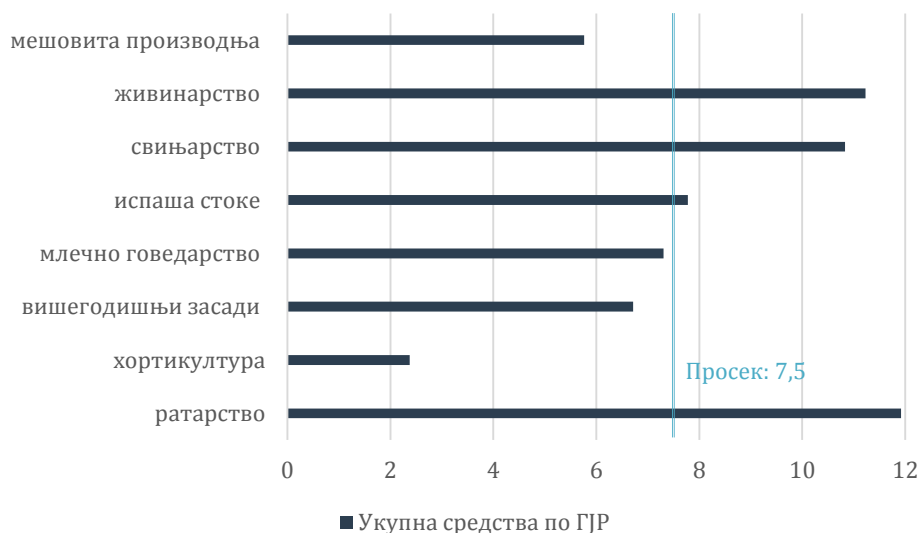
Нето додата вредност газдинства је у 2014. години износила 1,9 милиона динара по газдинству, а 0,9 милиона динара по ГЈР. Поређење резултата према типу производње указује на чињеницу да су газдинства са живинарском и свињарском производњом била најуспешнија у 2014. години, стварајући 5,3, односно 1,7 милиона динара нето додате вредности по ГЈР.

У 2014. субвенције (без субвенција за инвестиције) у просеку су чиниле 12% НДВ.

Средства пољопривредног газдинства

Укупна средства пољопривредног газдинства изражена у динарима су сва средства која газдинство поседује, а израчунавају се као збир основних и обртних средстава. Основна средства укључују: пољопривредно земљиште и објекте, шуме, механизацију и опрему и основно стадо, односно вредност на крају године за приплодне јунице, музне краве, остале краве, приплодне козе, овце, приплодне крмаче. У обзир се узимају само средства у власништву. Обртна средства израчунавају се као збир остале стоке (која није за приплод), залиха и осталих обртних средстава.

Укупна средства по ГЈР су у 2014. години износила 15,6 милиона динара, а износ се доста разликовао по типовима пољопривредне производње – на пример, износ укупних средстава по ГЈР на газдинствима, која се баве ратарском производњом, био је на нивоу од 11,9 милиона, док је на пољопривредним газдинствима са повртарском производњом износио свега 2,4 милиона динара.

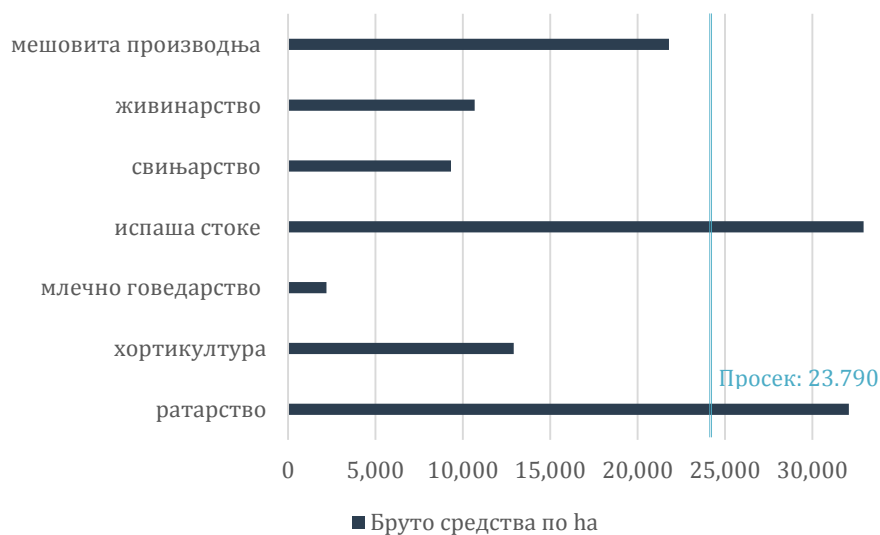

Графикон 21 - Укупна средства по ГЈР (мил. RSD)

Извор: FADN база података

Бруто инвестиције

Бруто инвестиције изражене у динарима, према FADN методологији, представљају вредност купљених и произведених основних средстава, умањену за вредност продатих или основних средстава отуђених без накнаде у току обрачунске године, уз додатак промене вредности основног стада.

Графикон 22 - Бруто инвестиције по хектару КПЗ (RSD)

Извор: FADN база података

Током 2014. године остварене су просечне бруто инвестиције у износу од 323.982 динара по газдинству. Приметна је велика разлика између газдинстава са различитим типовима производње у погледу инвестиција по хектару КПЗ. Највећи износ инвестиција остварен је на газдинствима са испашом стоке (32.931 RSD), а најмањи на газдинствима, која се баве млечним говедарством (2.204 RSD).

4. ПОЉОПРИВРЕДНА ПОЛИТИКА

4.1 Оквир пољопривредне политике

Законодавни оквир пољопривредне политике и политике руралног развоја у Србији базиран је на два основна законска акта: Закону о пољопривреди и руралном развоју¹⁵ и Закону о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју¹⁶. Док Закон о пољопривреди и руралном развоју успоставља основне механизме за креирање и спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја и дефинише главне стратешке документе развоја пољопривреде у средњерочном и дугорочном периоду, Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју ближе дефинише подстицаје у овим областима.

Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, осим класификације подстицаја, дефинисан је начин коришћења подстицаја, корисници, услови за остваривање права на подстицаје, као и износи према врсти подстицаја. Овај Закон такође представља основ за ближе дефинисање појединих врста подстицаја, што је садржано у подзаконским актима, креираним за сваку од врста подстицаја.

Финансијски основ за реализацију подстицаја у пољопривреди и руралном развоју, представља Уредба о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју за текућу годину, којом се дефинише обим средстава, врсте подстицаја и максимални износи по врсти подстицаја за текућу годину. Средства намењена за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју опредељена су Законом о буџету Републике Србије за текућу годину¹⁷, а расподељују се кроз Уредбу о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју за текућу годину¹⁸.

Стратегија пољопривреде и руралног развоја за период 2014-2024

Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024¹⁹ дефинише визију, стратешке циљеве и правце развоја пољопривреде и руралног развоја Србије у наредном десетогодишњем периоду. Стратегија представља будуће опште правце развоја српске пољопривреде, узимајући у обзир процес европских интеграција и обавезу хармонизације домаћег законодавства са правним тековинама Европске уније, као и правила и принципе Заједничке пољопривредне политике Европске уније (ЗПП) за период 2014-2020, односно након последње реформе. Ипак, концепт будућег развоја пољопривреде Србије дефинисан Стратегијом, узима у обзир специфичности Србије и домаће пољопривреде.

Стратегија пољопривреде и руралног развоја за период 2014-2024 представља основу за доношење Националног програма за пољопривреду и Националног програма руралног развоја за период 2016-2020, чиме ће се дефинисати средњерочни правци развоја, као и детаљнији начини имплементације мера

¹⁵ „Сл. гласник РС“, бр. 41/09

¹⁶ „Сл. гласник РС“, бр. 10/13, 142/14, 103/15

¹⁷ Буџет Републике Србије у 2015. години дефинисан је Законом о буџету Републике Србије за 2015. годину („Сл. гласник РС“, бр. 142/14).

¹⁸ Расподела подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2015. години дефинисана је Уредбом о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2015. години („Сл. гласник РС“, број 19/15, 109/15)

¹⁹ „Сл. гласник РС“, бр. 85/14

пољопривредне политике и политике руралног развоја, односно начини усклађивања са шемама у оквиру ЗПП.

4.2 Националне мере пољопривредне политике у 2015. години

Током 2015. године реализоване су следеће врсте подстицаја:

- 1) директна плаћања,
- 2) подстицаји мерама руралног развоја,
- 3) кредитна подршка и
- 4) посебни подстицаји.

Право на подстицаје у пољопривреди и руралном развоју остварују пољопривредна газдинства и породична пољопривредна газдинства, уписана у Регистар пољопривредних газдинстава (РПГ), јединице локалне самоуправе, као и друга лица и организације.

Сви подстицаји реализују се на основу одговарајућих подзаконских прописа, којима су ближе дефинисани услови за остваривање права на подстицаје, као и начини остваривања тих права.

Табела 11 - Врсте подстицаја у пољопривреди и руралном развоју; 2015.

I ДИРЕКТНА ПЛАЋАЊА	
1.	Премије
1.1	Премија за млеко
2.	Подстицаји за производњу
2.1	Основни подстицаји за биљну производњу
2.2	Подстицаји у сточарству
	Подстицаји за квалитетна приплодна грла
	Подстицаји за тов јунади, тов јагњади, тов јаради и тов свиња
	Подстицаји за краве дојиље
	Подстицаји за кошнице пчела
	Подстицаји за производњу конзумне рибе
3.	Регреси
3.1	Регрес за гориво и/или ђубриво
3.2	Регресирање премија осигурања животиња и усева ²⁰
3.3	Регрес за трошкове складиштења у јавним складиштима
II ПОДСТИЦАЈИ МЕРАМА РУРАЛНОГ РАЗВОЈА	
1.	Инвестиције у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета
1.1	Инвестиције у пољопривредну производњу
	Подстицање подизања нових вишегодишњих засада воћака, винове лозе и хмеља
	Подршка за унапређење примарне пољопривредне производње
1.2	Инвестиције у прераду пољопривредних производа и маркетинг
	Подршка унапређењу квалитета вина и ракије
	Контролне маркице за пољопривредно-прехрамбене производе и евиденционе маркице за вино

²⁰ Законом о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС“, бр. 103/15 од 14. децембра 2015. године) ова мера је груписана у оквиру подстицаја мерама руралног развоја и то у оквиру инвестиција у пољопривреду за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета.

	Набавка опреме у сектору меса, млека, воћа, поврћа и грозђа
2.	Подстицаји за одрживи рурални развој
2.1	Органска производња
2.2	Очување биљних и животињских генетичких ресурса
	Очување биљних генетичких ресурса
	Очување животињских генетичких ресурса
3.	Подстицаји за унапређење руралне економије
3.1	Унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима
3.2	Економске активности у смислу додавања вредности пољопривредним производима, као и увођење и сертификацију система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла
3.3	Унапређење обука у области руралног развоја
4.	Подстицаји за припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја
III	КРЕДИТНА ПОДРШКА
IV	ПОСЕБНИ ПОДСТИЦАЈИ
1.	Подстицаји за подршку саветодавним и стручним пословима у пољопривреди ²¹
2.	Подстицаји за спровођење одгајивачких програма, ради остваривања одгајивачких циљева у сточарству - мере селекције
3.	Подстицаји за спровођење научно истраживачких, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди
3.1	Мере и акције у пољопривреди
3.2	Унапређење стручног знања и сталног усавршавања људских капацитета
4.	Подстицаји за производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију
4.1	Подизање матичних засада воћака, винове лозе и других биљних врста
4.2	Набавка опреме, техничких средстава, биљног материјала, одржање колекција и друго, у циљу сертификације садног материјала и клонске селекције сорти воћака, винове лозе и других биљних сорти

Извор: Уредба о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2015. години

4.2.1 Директна плаћања

У оквиру групе подстицаја који се односе на директна плаћања, током 2015. године реализовани су следећи подстицаји: премије, подстицаји за производњу и регреси.

Главни циљеви ових подстицаја односе се на: допринос стабилности дохотка произвођача; повећање нивоа производње уз унапређење продуктивности и квалитета производа, али и смањење трошкова производње; унапређење конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта и техничко-технолошко унапређење сектора пољопривреде.

Премије

У оквиру премија, у 2015. години, као и у претходним годинама, реализована је премија за млеко.

Ова врста подршке исплаћивала се квартално, за кравље, овчије и козје сирово млеко, обрачуната по литри млека испорученог у претходном кварталу, у износу од седам динара по литри млека. Поред Правилником²² прописаних услова, да би

²¹ Законом о изменама и допунама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. гласник РС“, бр. 103/15 од 14. децембра 2015. године) ова мера је груписана у оквиру подстицаја мерама руралног развоја.

²² Правилник о условима, начину и обрасцу захтева за остваривање права на премију за млеко („Сл. гласник РС“, бр. 28/13, 36/14)

се остварило право на премију за кравље млеко, потребно је да корисник премије преда млекари најмање 3.000 литара крављег млека по кварталу, односно најмање 1.500 литара крављег млека по кварталу за млеко произведено на подручју са отежаним условима рада у пољопривреди.

Подстицаји за производњу

Током 2015. године, у оквиру директних плаћања реализовани су подстицаји за производњу, и то за биљну производњу – основни подстицаји, док су у оквиру подстицаја у сточарству реализовани подстицаји за квалитетна приплодна грла, подстицаји за тов јунади, јагњади, јаради и ов свиња, подстицаји за краве дојиље, као и подстицаји за кошнице пчела.

У 2015. години, основни подстицаји²³ су се остваривали по површини биљне производње у износу од 6.000 динара по хектару, и то за пријављене и засејане/засађене површине под одговарајућом културом до највише 20 ha обрадивог пољопривредног земљишта.

Подстицаји за квалитетна приплодна грла²⁴ у 2015. години исплаћивали су се по приплодном грлу квалитетног порекла, и то: 25.000 динара по грлу за квалитетне приплодне млечне и товне краве, 7.000 динара по грлу за квалитетне приплодне овце, козе и крмаче, 60 динара по грлу за родитељске кокошке тешког типа, 100 динара по грлу за родитељске кокошке лаког типа, 300 динара по грлу за родитељске ћурке, док су подстицаји за квалитетне приплодне матице рибе шарана и пастрмке износили 500, односно 300 динара по грлу. Поред тога, предвиђено да се право на подстицаје за исто грло остварује једном у току године. У случају да је остварено право на подстицаје за квалитетне приплодне товне краве, не може се остварити и право на подстицаје за квалитетне приплодне млечне краве и краве дојиље за иста грла.

Друга велика група подстицаја у области сточарске производње, реализованих у 2015. години, односи се на подстицаје за тов јунади, јагњади, јаради и свиња²⁵. Подстицаји у сточарству за тов остварују се по грлу у тову, и то за тов јунади у износу од 10.000 динара по грлу, 2.000 динара по грлу за тов јагњади и јаради и 1.000 динара по грлу за тов свиња. Услов за остваривање права на ову врсту подстицаја је да је грло намењено за производњу меса предато кланици или је намењено извозу. Подстицаји за тов су се остваривали једанпут за период трајања тога.

Подстицаји за краве дојиље²⁶ су у 2015. години остваривани по крави за товна грла чисте расе и мелезе товних раса, која припадају стаду намењеном за узгој телади за производњу меса. Износ подстицаја за краве дојиље током 2015. године износио је 20.000 динара по грлу, уз услов да корисник ових подстицаја не може да испоручује млеко са свог газдинства на даљу прераду наредних годину дана.

²³ Правилник о начину остваривања права на основне подстицаје у биљној производњи и обрасцу захтева за остваривање подстицаја („Сл. гласник РС“, бр. 29/13)

²⁴ Правилник о начину остваривања права на подстицаје у сточарству за квалитетна приплодна грла („Сл. гласник РС“, бр. 46/15, 111/15)

²⁵ Правилник о начину остваривања права на подстицаје у сточарству за тов јунади, тов свиња и тов јагњади и тов јаради („Сл. гласник РС“, бр. 50/15, 111/15)

²⁶ Правилник о начину остваривања права на подстицаје у сточарству за краве дојиље („Сл. гласник РС“, бр. 46/15)

Подстицаји у области пчеларске производње током 2015. године реализовали су се кроз подстицаје по кошници пчела²⁷. Овај облик директног плаћања предвиђао је подстицај у износу од 500 динара по кошници.

Регреси

У оквиру регреса, у 2015. години, као и у претходним годинама, реализовани су регрес за гориво и/или ђубриво, као и регрес за премију осигурања.

Мера регресирања горива и/или ђубрива корисницима омогућава набавку инпута по регресираним ценама, што има за циљ снижавање цене коштања кроз смањење варијабилних трошкова и стварање простора за унапређења ценовне конкурентности произвођача на тржишту. Износ регреса за купљено гориво²⁸ у 2015. години био је у висини од 50 динара по литру горива²⁹, а највише до 3.000 динара по хектару, док је износ регреса за ђубриво³⁰ био у висини од 10 динара по килограму купљеног ђубрива, а највише до 3.000 динара по хектару.

Регресирање премије осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње³¹ има за циљ подстицање развоја тржишта осигурања у области пољопривреде и смањење ризика од пада прихода пољопривредних газдинстава, као и прилагођавање пољопривредника новонасталим променама климатских услова. Регрес за премију осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње реализован је у 2015. години у износу од 40% плаћене премије осигурања за пријављене површине под одговарајућом културом до највише 20 ha.

4.2.2 Подстицаји за мере руралног развоја

Инвестиције у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета

Подстицаји за подршку програмима који се односе на инвестиције у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета представљају врсту подстицаја који имају за циљ унапређење тржишног пословања, достизање стандарда квалитета и унапређење конкурентности. У оквиру ове групе подстицаја у 2015. години примењивана је подршка за инвестиције у пољопривредну производњу и инвестиције у прераду пољопривредних производа и маркетинг.

Подстицаји за инвестиције у пољопривредну производњу током 2015. године реализовани су кроз подстицаје за подизање нових вишегодишњих засада воћака,

²⁷ Правилник о условима и начину остваривања права на подстицаје у сточарству по кошници пчела („Сл. гласник РС“, бр. 33/15)

²⁸ Правилник о условима, начину и обрасцу захтева за остваривање права на регрес за гориво („Сл. гласник РС“, бр. 40/14)

²⁹ Евро дизел, односно дизел гориво гасно уље 0,1.

³⁰ Правилник о условима, начину и обрасцу захтева за остваривање права на регрес за ђубриво („Сл. гласник РС“, бр. 40/14, 57/14)

³¹ Правилник о условима, начину и обрасцу захтева за остваривање права на регрес за премију осигурања усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња („Сл. гласник РС“, бр. 48/13)

винове лозе и хмеља³² (подршку подизања нових интензивних производних засада са савременом технологијом гајења воћа, винове лозе и хмеља, са наслоним, као и припрему земљишта за подизање производних засада) и подршку за унапређење примарне пољопривредне производње³³ (подстицање набавке нове механизације и опреме за примарну пољопривредну производњу, опремање објеката за сточарску производњу, инвестиције у сточарску производњу којима се штити животна средина и добробит домаћих животиња, набавка квалитетних приплодних грла и инвестиције за унапређење приноса и квалитета биљних култура).

Подстицаји за инвестиције у прераду пољопривредних производа и маркетинг током 2015. године реализовани су кроз подршку унапређења квалитета вина и ракије³⁴ и набавку опреме у сектору меса, млека, воћа, поврћа и грожђа³⁵.

Ниво подршке за инвестиције у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета износио максимално до 40% од вредности инвестиције, односно у максимално до 55% од вредности инвестиције у подручју са отежаним условима рада у пољопривреди. За кориснике, који су овлашћени корисници неке од ознака географског порекла или имају сертификовану органску производњу, ниво подршке износи максимално до 50% од вредности инвестиције, односно максимално до 65% од вредности инвестиције у подручју са отежаним условима рада у пољопривреди.

Подстицаји за одрживи рурални развој

Подстицаји за подршку програмима, који се односе на одрживи рурални развој, имају за циљ унапређење заштите животне средине, као и очување аутохтоних генетичких ресурса. Подстицаји за подршку одрживом руралном развоју у 2015. години реализовани су кроз подстицаје за органску производњу и подстицаје за очување биљних и животињских генетичких ресурса.

Подстицаји за органску производњу³⁶ у 2015. години реализовани су у износу 40% увећаном у односу на премије, подстицаје за производњу и регресе у конвенционалној производњи.

Подстицаји за очување биљних³⁷ и животињских генетичких ресурса³⁸ у 2015. години су се исплаћивали у максималном износу од 40% од вредности

³² Правилник о подстицајима програмима за инвестиције у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета кроз подршку подизања вишегодишњих производних засада воћака, винове лозе и хмеља („Сл. гласник РС“, бр. 59/13)

³³ Правилник о подстицајима за подршку инвестицијама у примарну пољопривредну производњу („Сл. гласник РС“, бр. 105/14)

³⁴ Правилник о подстицајима програмима за инвестиције у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета кроз подршку унапређења квалитета вина и ракије („Сл. гласник РС“, бр. 48/13)

³⁵ Правилник о условима и начину коришћења подстицаја за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета кроз подршку инвестицијама у прераду и маркетинг у сектору млека, меса, воћа, поврћа и грожђа („Сл. гласник РС“, бр. 73/14, 45/15, 111/15)

³⁶ Правилник о коришћењу подстицаја за органску производњу („Сл. гласник РС“, бр. 52/14, 57/14, 71/14, 62/15)

³⁷ Правилник о подстицајима за очување биљних генетичких ресурса („Сл. гласник РС“, бр. 85/13)

³⁸ Правилник о подстицајима за очување животињских генетичких ресурса („Сл. гласник РС“, бр. 83/13, 35/15)

инвестиције, односно у максималном износу од 55% од вредности инвестиције у подручју са отежаним условима рада у пољопривреди.

Подстицаји за унапређење руралне економије

Подстицаји за подршку програмима који се односе на унапређење руралне економије представљају врсту подстицаја, који се спроводе у циљу унапређења квалитета живота у руралним подручјима. Ова врста подстицаја током 2015. године реализована је кроз подстицаје за економске активности у смислу додавања вредности пољопривредним производима, као и увођење и сертификацију система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла³⁹. Износ ове врсте подстицаја у 2015. години био је на нивоу од 40% вредности мере, односно 55% уколико корисник мере послује у подручју са отежаним условима рада у пољопривреди.

4.2.3 Кредитна подршка

Кредитна подршка⁴⁰ је врста подстицаја којом се пољопривредним газдинствима омогућава олакшани приступ коришћењу кредита, где физичко лице, предузетник и правно лице, разврстано у микро или мало правно лице, може да оствари право на кредитну подршку. Кредитна подршка је намењена за развој сточарства, развој ратарства, воћарства, виноградарства, повртарства и цвећарства, као и инвестициона улагања у пољопривредну механизацију и опрему. Реализује се кроз субвенционисање дела камате на кредит, и то тако што се каматна стопа коригује прописаним нивоом процентних поена (у зависности од намене кредита и рока доспећа).

4.2.4 Посебни подстицаји

Посебни подстицаји представљају врсту подстицаја намењену подршци успостављању и функционисању институционалног оквира, односно одговарајућег окружења за успешну реализацију мера директних плаћања и мера подршке руралном развоју, али и за обављање осталих активности подршке у области пољопривреде и руралног развоја.

Подстицаји за подршку саветодавним и стручним пословима у пољопривреди

Ова врста подстицаја реализује се на основу посебног програма⁴¹, којим се ближе одређују конкретне активности на годишњем нивоу, а које се односе на обављање саветодавних послова у пољопривреди и подручја на којима се обављају ти послови, обим, рокови и начин спровођења активности, извештавање о извршеним саветодавним пословима, начин праћења и оцењивања ефеката рада пољопривредних саветодаваца, развој пољопривредне саветодавне и стручне

³⁹ Правилник о подстицајима за унапређење руралне економије кроз увођење и сертификацију система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла („Сл. гласник РС“, бр. 48/13)

⁴⁰ Правилник о условима и начину остваривања права на кредитну подршку („Сл. гласник РС“, бр. 30/14, 87/14)

⁴¹ Уредба о утврђивању годишњег програма развоја саветодавних послова у пољопривреди за 2015. годину („Сл. гласник РС“, бр. 45/15)

службе, као и извори, распоред и начин коришћења средстава. Ови подстицаји су реализовани као облик подршке пољопривредним стручним и саветодавним службама, у циљу унапређења саветодавних активности у области пољопривреде.

Подстицаји за спровођење одгајивачких програма, ради остваривања одгајивачких циљева у сточарству (мере селекције)

Подстицаји за спровођење одгајивачких програма⁴² базирају се на годишњем програму, којим су ближе одређене врсте мера код великих преживара, ситних преживара, копитара, у свињарству, живинарству, пчеларству и у аквакултури, обим средстава за спровођење ових мера, као и начин расподеле средстава.

Подстицаји за спровођење научноистраживачких, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди

Подстицаји за спровођење научноистраживачких, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди су се током 2015. године реализовали кроз мере и акције у пољопривреди и кроз подршку унапређењу стручног знања и сталног усавршавања људских капацитета.

Мере и акције у пољопривреди представљају облик подршке промотивним и едукативним активностима у области пољопривреде и руралног развоја. Реализацијом ове врсте мера подржава се одржавање сајмова и других изложбених и промотивних активности, као и одржавање едукативних догађаја (тренинзи, семинари, радионице, обуке и сл.).

Подстицаји за унапређење стручног знања и сталног усавршавања људских капацитета⁴³ у 2015. години односили су се на подршку изради посебних програма за усавршавање стручног знања пољопривредних произвођача и ангажовање помоћника пољопривредних саветодаваца.

Подстицаји за производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију

Подстицаји за производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију⁴⁴ током 2015. године реализовани су кроз подстицаје за подизање матичних засада воћака, винове лозе и других биљних врста.

4.3 Буџетска средства за подршку пољопривреди и руралном развоју

4.3.1 Буџетска средства МПЗЖС у 2015. години

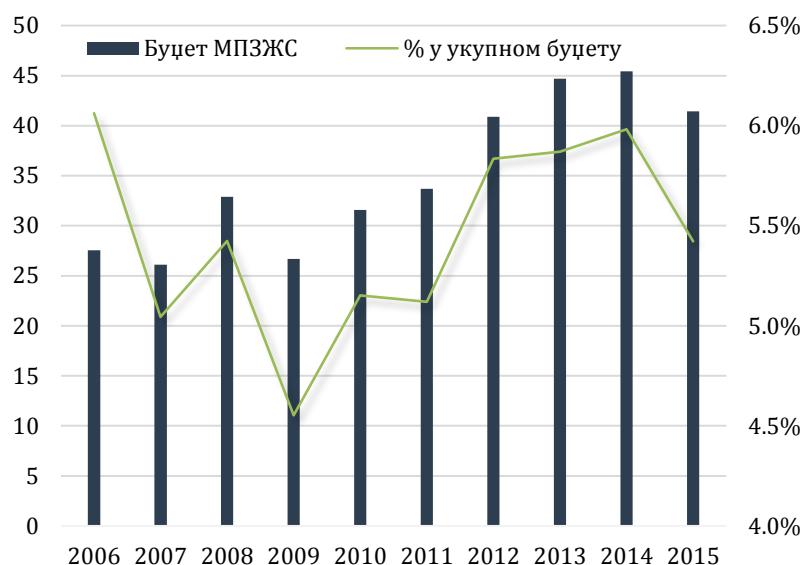
На основу Закона о буџету Републике Србије за 2015. годину, средства расподељена Министарству пољопривреде и заштите животне средине износила су 41,4 милијарде динара. У односу на 2014. годину, буџетска средства у 2015. значајно су смањена – за 8,8%. Такође, поред апсолутног смањења буџетских средстава за пољопривреду у односу на претходну годину, забележен је и пад учешћа

⁴² Уредба о утврђивању годишњег програма мера за спровођење одгајивачког програма за 2015. годину („Сл. гласник РС“, бр. 80/15)

⁴³ Правилник о коришћењу подстицаја за унапређење стручног знања и усавршавања људских капацитета („Сл. гласник РС“, бр. 59/13, 63/14)

⁴⁴ Правилник о коришћењу подстицаја за производњу садног материјала, сертификацију и клонску селекцију („Сл. гласник РС“, бр. 48/13)

пољопривреде у укупном буџету Републике Србије, које је у 2015. години износило око 5,4%⁴⁵, што је за 0,6 процентних поена мање него у 2014. години.

Графикон 23 - Буџет МПЗЖС (и правних наследника) (млрд. RSD) и удео у укупним буџетским средствима (%); 2006-2015

Извор: Закон о буџету Републике Србије за одговарајуће године

Уредба о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2015. години прописује за буџетску 2015. годину обим средстава, врсте и максималне износе по врсти подстицаја у пољопривреди и руралном развоју, у складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју и Законом о буџету Републике Србије за 2015. годину.

Табела 12 - Обим планираних средства за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју; 2015.

Раздео	Глава	Опис	Расподељена средства (RSD)
23	23.0	Министарство пољопривреде и заштите животне средине	530.000.000
	23.1	Фонд за подстицање развоја пољопривредне производње у Републици	800.000.000
	23.10	Управа за аграрна плаћања	22.210.000.000
Укупно			23.540.000.000

Извор: Уредба о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2015. години

Уредба о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2015. години као изворе финансирања подстицаја у пољопривреди и руралном развоју наводи: Министарство пољопривреде и заштите животне средине (централни ниво), Фонд за подстицање развоја пољопривредне производње у Републици и Управу за аграрна плаћања, уз утврђен обим средства за подстицаје у пољопривреди и руралном развоју у износу од 23,5 милијарди динара. Овај износ се у складу са Уредбом распоређује на средства за директна плаћања, мере руралног развоја, кредитну подршку, посебне подстицаје у пољопривреди, као и за неизмирене

⁴⁵ Учешће буџета МПЗЖС у националном буџету утврђује се применом пореских прихода као основице, у складу са чл. 5. став 4. Закона о буџетском систему.

обавезе пренете из претходног периода и/или које доспевају за исплату у текућој години⁴⁶ (обавезе настале по основу мера из 2014. године).

4.3.2 Обим и структура реализоване подршке пољопривреди и руралном развоју у 2015. години

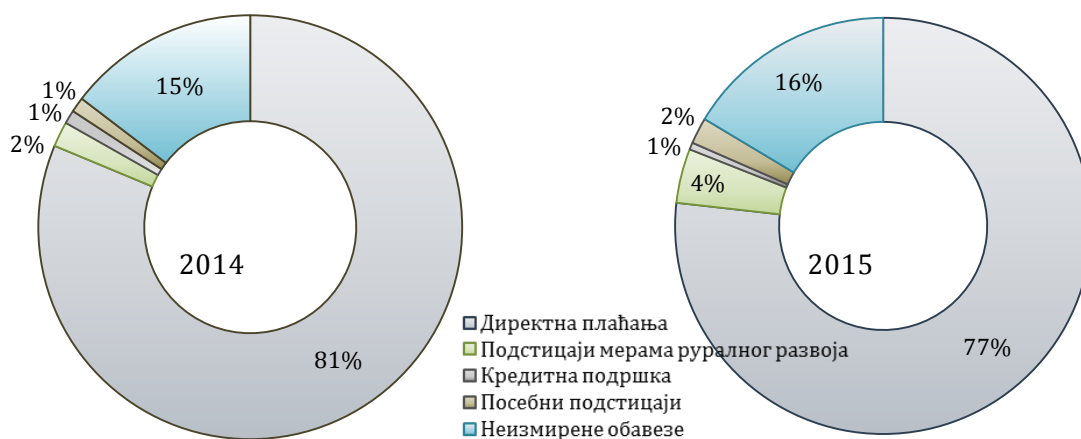
Обим реализованих средстава у 2015. години за подршку пољопривреди и руралном развоју, предвиђену Уредбом и Законом, износио је око 23 милијарде динара⁴⁷. У поређењу са претходном годином, овај износ је за око 34% или 11,5 милијарди мањи, што указује на драстичан пад средстава утروшених за финансирање подстицаја у пољопривреди и руралном развоју.

Табела 13 - Реализација подстицаја у пољопривреди и руралном развоју (RSD); 2014/ 2015

Врста подстицаја	2014	2015
Директна плаћања	28.009.580.206	17.576.384.180
Подстицаји мерама руралног развоја	660.599.481	965.710.829
Кредитна подршка	357.104.872	125.605.359
Посебни подстицаји	394.036.364	466.791.247
Неизмирене обавезе	5.041.218.495	3.757.943.919
Укупно	34.462.539.418	22.892.435.534

Извор: МПЗЖС

У структури подршке пољопривреди и руралном развоју, посматрано према врстама подстицаја, током 2015. године дошло је до малих промена у односу на претходну годину.

Графикон 24 - Структура подстицаја у пољопривреди и руралном развоју; 2014/ 2015

Извор: МПЗЖС

⁴⁶ Ова врста плаћања настаје због разлике у терминима пријема захтева за подстицаје (а што је условљено сезоналношћу производног циклуса) и буџетског циклуса (који се поклапа са календарском годином). Услед тога, код неких мера подношење захтева за подстицаје траје до краја текуће године, да би, након потребне административне процедуре и контроле, ови захтеви били исплаћени у наредној буџетској години.

⁴⁷ Због повећаног броја захтева за подстицаје за производњу, децембра 2015. Влада Р Србије усвојила је Програм мера за измиривање захтева регистрованих пољопривредних газдинстава по основу права на подстицаје у пољопривреди у 2015. години, са стањем на дан 20. новембра 2015. године, чиме је опредељено додатних 10,1 милијарда динара, за исплату у првом кварталу 2016. године.

Најзаступљенија врста подстицаја и даље су директна плаћања, на која је у 2015. години утрошено око 17,6 милијарди динара, односно 77% укупних средстава намењених подстицајима у пољопривреди и руралном развоју. Удео директних плаћања у укупној подршци смањен је за 4 процентна поена у поређењу са структуром у 2014. години. Уколико се упоређи обим утрошених средстава, овај износ је за 10,4 милијарде динара, односно за 37% мањи у односу на претходну годину.

За подстицаје мерама руралног развоја у 2014. години издвојено је око 965 милиона динара, односно 4% укупно утрошених средстава. Током 2015. удео подстицаја мерама руралног развоја у укупној подршци повећан је за 2 процентна поена у поређењу са учешћем у 2014. години. Такође, посматрано према обиму, износ утрошених средстава за ову врсту подстицаја био је око 37% већи него у претходној години.

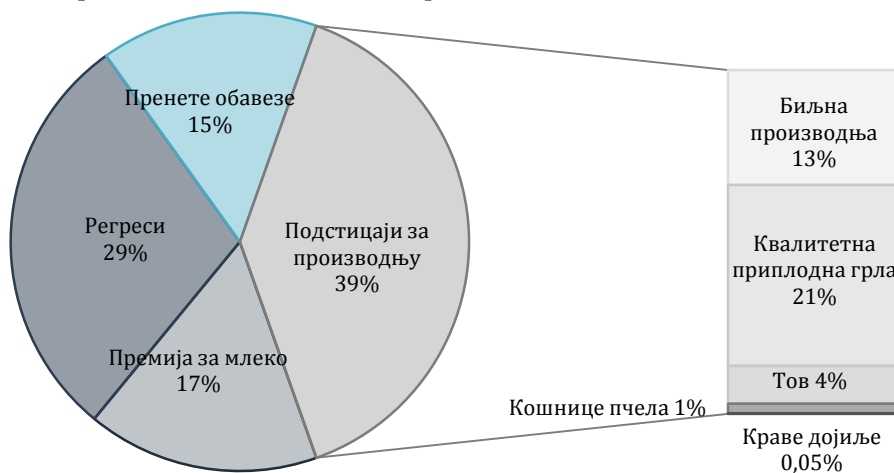
За кредитну подршку у посматраној години утрошено је око 125 милиона динара, што је за око три пута мање утрошених средстава него у 2014. години.

За посебне подстицаје у 2015. години утрошено је 467 милиона динара, односно 2% укупних средстава, што је, посматрано према учешћу реализованих средстава, за око 1% више у односу на претходну годину.

Од укупно утрошених средстава, 16% чине средства намењена измирењу обавеза, насталих током претходне године, што је за 1 процентни поен више у односу на ову категорију плаћања у 2014. години. међутим, ако се упоређи обим утрошених средстава, овај износ је за 25% мањи него у 2014. години.

Директна плаћања

Доминантан тип директне подршке у 2015. години представљају подстицаји за производњу, који у укупно утрошеним средствима за директна плаћања учествују са око 39%. У оквиру подстицаја за производњу, најзаступљенија врста јесу подстицаји за квалитетна приплодна грла, на која је у 2015. години утрошено око 4,3 милијарде динара, односно 21% укупних средстава намењених директним плаћањима. По висини удела у укупно утрошеним средствима за директна плаћања, а у оквиру подстицаја за производњу, издвајају се и средства утрошена на основне подстицаје за биљну производњу са око 2,7 милијарде динара, односно 17% укупних средстава намењених директним плаћањима.

Графикон 25 - Структура директних плаћања према врсти; 2015.

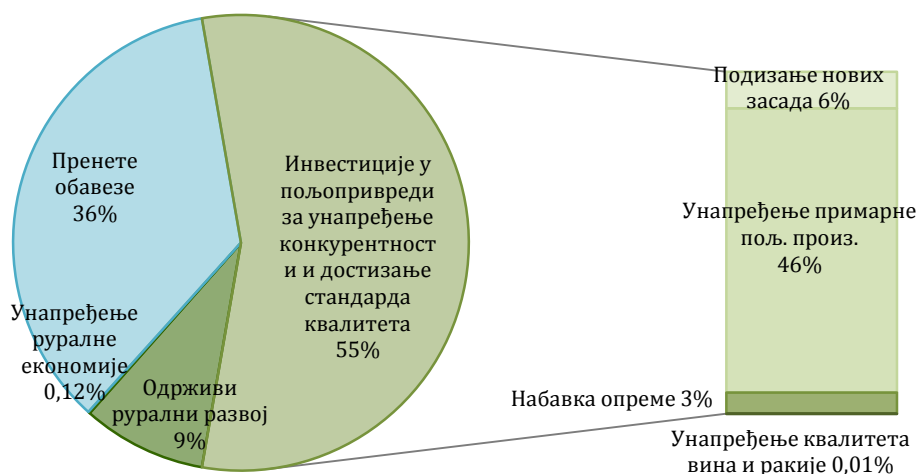
Извор: МПЗЖС

После подстицаја за производњу следе регреси, на које је утрошено око 6 милијарди динара, односно око 29% укупних средстава за директна плаћања.

У оквиру групе директних плаћања на бази аутопута (ценовна подршка за испоручене производе) у 2015. години примењивана је премија за млеко. За ову врсту подстицаја утрошено је око 3,4 милијарде динара, односно 17% укупних средстава за директна плаћања.

Од укупно утрошених 20,8 милијарди динара за директна плаћања у 2015. години преосталих 15% чинила су средства намењена за исплату неизмирених обавеза по основу директних плаћања из претходног периода.

Подстицаји за мере руралног развоја

Графикон 26 - Структура подстицаја за рурални развој према врсти; 2015.

Извор: МПЗЖС

У структури подстицаја за мере руралног развоја у 2015. години, више од половине утрошених средства (55%) чиниле су инвестиције у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета. У оквиру ове мере руралног развоја, најзаступљенија врста подстицаја била је подршка за унапређење примарне пољопривредне производње, на коју је у 2015. години утрошено око 700 милиона динара, односно 46% укупних средстава намењених мерама руралног развоја.

Подстицаји за одрживи рурални развој односили су се на мере подршке органској производњи и очувању генетичких ресурса, на шта је утрошено 132 милиона динара, односно 9% укупних средстава за мере руралног развоја.

Од укупно утрошених 1,5 милијарди динара за мере руралног развоја у 2015. години, око 36% чинила су средства за неизмирене обавезе из претходног периода по основу мера подршке руралном развоју.

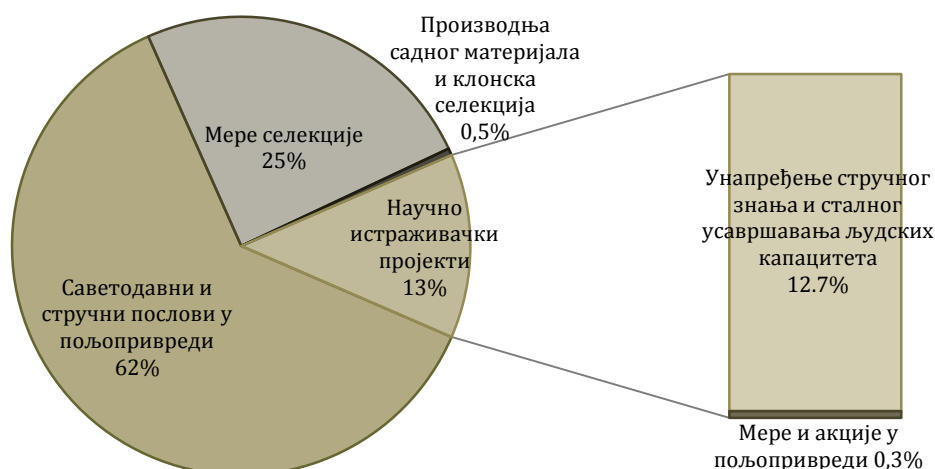
Кредитна подршка

Средства утрошена за кредитну подршку су релативно скромна, и чине свега 1% од укупно реализованих средства за подстицаје током 2015. године, у исплаћеном износу од 165,8 милиона динара.

Посебни подстицаји

У структури посебних подстицаја у 2015. години најзаступљенија су била средства за подстицаје за подршку саветодавним и стручним пословима у пољопривреди и

чини́ла су скоро две трећине укупних посебних подстицаја (62%). Следе подстицаји за спровођење одгајивачких програма, ради остваривања одгајивачких циљева у сточарству – мере селекције, на које је утрошено 115 милиона динара, односно 25% укупних посебних подстицаја.

Графикон 27 - Структура посебних подстицаја према врсти; 2015.

Извор: МПЗЖС

Подстицаји за спровођење научноистраживачких, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди чинили су 13% укупно утрошених средстава за посебне подстицаје. У оквиру ове мере руралног развоја, скоро сва средства била су утрошена на подршку за унапређење примарне пољопривредне производње, и чинила су 12,7% укупних средстава намењених мерама руралног развоја. Преосталих 0,3% било је утрошено на мере и акције у пољопривреди.

У 2015. години, само 0,5% чинила су средства за подстицаје за производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију, док средства намењених за исплату пренетих обавеза по основу посебних подстицаја из претходног периода није било.

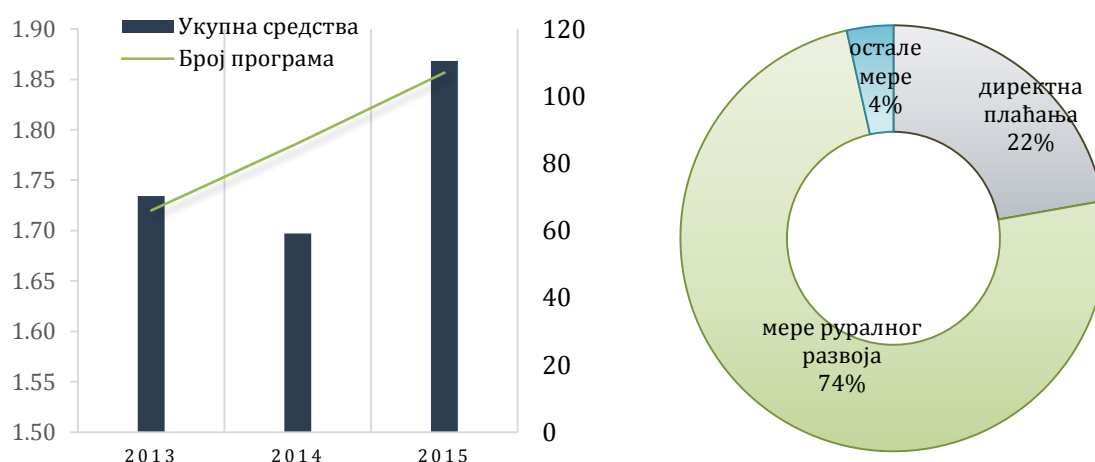
4.4 Подршка на покрајинском и локалном нивоу

Осим мера подршке, које се спроводе на националном нивоу, подршка пољопривредним произвођачима спроводи се како на нивоу покрајине, тако и на нивоу јединица локалне самоуправе. Надлежни орган аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе креира посебан програм мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, узимајући у обзир производне специфичности општине/града или покрајине у области пољопривреде, као и развојне могућности и стратешке правце развоја.

Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, у оквиру мера подршке пољопривреди и руралном развоју, могу реализовати све мере, прописане Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, осим мера директних плаћања, које се не односе на осим за премију осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње, регресе за трошкове складиштења у јавним складиштима, регресе за репродуктивни материјал и то само за вештачко

осемењавање и на кредитну подршку⁴⁸. Надлежни органи на покрајинском и локалном нивоу усвајају програме мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја уз претходну сагласност Министарства пољопривреде и заштите животне средине, као и уз обавезу извештавања о реализованим мерама подршке.

Током 2015. године реализована су два програма подршке на нивоу аутономне покрајине и 105 програма на нивоу јединице локалне самоуправе, укупне вредности 1,87 милијарди динара. Обим финансирања пољопривредне производње и руралног развоја на покрајинском и локалном нивоу током 2015. године, указује на повећање од 10% у односу на иста издвајања у претходној години.

Графикон 28 - Издвајања за подршку на покрајинском и локалном нивоу (млрд. RSD) и број програма; 2013-2015 (лево) и према намени (%); 2015. година (десно)

Извор: МПЗЖС

107 покрајинских и локалних програма реализовано је у 2015. години.

Преглед програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја на нивоу аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе указује на високу заступљеност

мера руралног развоја, као начина подршке производњи и руралним срединама, које се у највећој мери реализују кроз подршку инвестицијама за набавку пољопривредне опреме и механизације и основног стада. У оквиру мера директних плаћања⁴⁹, током 2015. године најзаступљенији облик подршке била је кредитна подршка, и то пре свега кроз суфинансирање дела камате на одобрене пољопривредне кредите.

⁴⁸ Током 2015. године, директна плаћања су обухватала и кредитну подршку и регресе за премију осигурања за усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и животиње, због чега су ове мере приказане као део директних плаћања. Изменама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, кредитна подршка је издвојена као посебна врста подстицаја, док је регрес за премију осигурања класификован као мера руралног развоја.

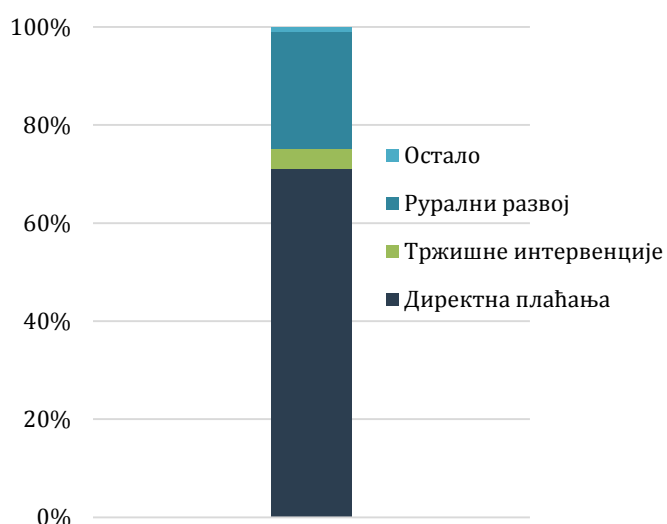
⁴⁹ Видети претходну фусноту.

5. ПРОЦЕС ЕВРОПСКИХ ИНТЕГРАЦИЈА У ОБЛАСТИ ПГ11

5.1 Заједничка пољопривредна политике (ЗПП) у 2015. години

Примена новог стратешког финансијског оквира за период 2014-2020 укључује имплементацију значајно реформисане Заједничке пољопривредне политике ЕУ. Основне новине, које доноси реформа ЗПП за период 2014-2020, односе се на: бољу избалансираност прехранбене сигурности и заштите животне средине; праведнију расподелу финансијских средстава између фармера, региона и земаља чланица; посебан фокус на младе пољопривреднике; подршку организацијама пољопривредника, иновацијама и инвестицијама; помоћ пољопривредницима у борби против климатских промена и губитка биодиверзитета и унапређењу квалитета воде и земљишта.

О значају и сложености последње реформе ЗПП говори и чињеница да је 2014. година представљала „транзициону“⁵⁰ годину за већину шема подршке у оквиру ЗПП, током које су земље чланице прилагођавале систем аплицирања, исплате и контроле новим прописима. Због свега наведеног, 2015. представља прву годину од када се реформисана ЗПП примењује у пуном капацитету.

Графикон 29 - Структура ЗПП буџета (%); 2015.

Извор: DG AGRI

За мере подршке у оквиру ЗПП из буџета ЕУ издваја се око 38% средстава, што представља око 0,4% БДП Европске уније. У оквиру стратешког финансијског оквира 2014-2020 за финансирање ЗПП предвиђено је око 408,3 милијарде евра, од чега је за подршку у оквиру ЗПП за 2015. годину алоцирано око 58 милијарди евра. Највећи део средстава намењен је за директна плаћања (71% буџета ЗПП), за мере руралног развоја издвојена је око четвртина буџета, док је 4% буџета намењено за тржишне интервенције.

Реформа ЗПП у периоду 2014-2020, између осталог, укључује и редистрибуцију средстава за директна плаћања, како на нивоу земаља чланица, тако и унутар земаља (екстерна и интерна конвергенција). Циљ реформе политике директних плаћања јесте достизање праведније расподеле средстава за директна плаћања између и унутар земаља чланица, а кроз прогресивно смањење разлика у просечном нивоу директних плаћања, која добијају фармери на нивоу целе Уније.

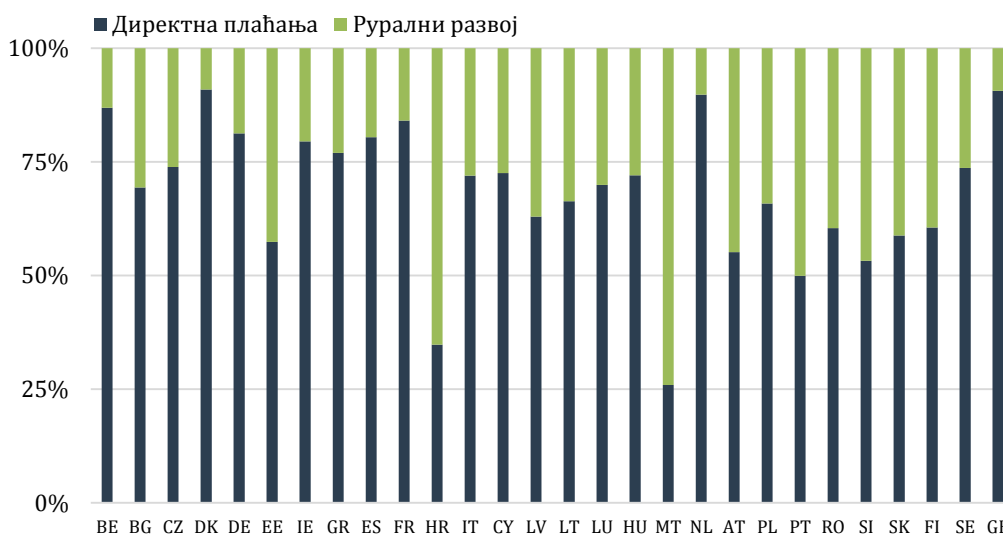
⁵⁰ Примена шема подршке у оквиру ЗПП у 2014. години регулисана је посебним прописом - Уредбом (ЕУ) бр. 1310/2013.

38% буџета ЕУ издваја се за подршку пољопривреди и руралном развоју.

Мере подршке у оквиру ЗПП финансирају се из два фонда – мере првог стуба ЗПП (директна плаћања и мере подршке тржишту) финансирају се из Европског пољопривредног гаранцијског фонда (*EAGF*), док се мере другог

стуба (мере руралног развоја) финансирају из Европског пољопривредног фонда за рурални развој (*EAFRD*). Европска комисија, као највиши извршни орган ЕУ, одговорна је за реализацију средстава из ова два фонда, али коначну реализацију средстава до крајњих корисника спроводи свака земља чланица преко националних или регионалних агенција за плаћање, које морају бити претходно акредитоване од стране Европске комисије.

Посматрано на нивоу ЗПП буџета, средства издвојена за директна плаћања су око три пута већа од фондова намењених за мере руралног развоја. Међутим, овакав однос средстава првог и другог стуба није заступљен у већини земаља чланица, на шта утиче изабрани модел шеме директних плаћања од стране саме чланице, заступљеност производно-везаних плаћања, примена добровољних шема плаћања, као и коришћење могућности редистрибуције средстава између два стуба ЗПП (до 15% „националне коверте“). У том смислу, највећа издвајања за директна плаћања у оквиру националне коверте, примењују Данска, Велика Британија и Холандија (око 90%), док највећа издвајања за рурални развој постоје на Малти (74%) и Хрватској (65%).

Графикон 30 - Дистрибуција средстава за директна плаћања и рурални развој према земљама чланицама за период 2015-2020 (%)

Извор: DG AGRI

Кроз нову реформу ЗПП успостављен је нов начин контроле и евалуације реализованих шема подршке у оквиру ЗПП кроз Заједнички оквир контроле и евалуације, који треба да обезбеди информације о имплементацији политика у оквиру ЗПП као целине. Податке на националном нивоу обезбеђују земље чланице, на основу којих се идентификују индикатори заједничког утицаја и вредновање специфичних резултата⁵¹.

⁵¹ Први годишњи извештај на основу оваквог начина извештавања биће објављен 2018. године.

Током 2015. године значајан утицај на имплементацију мера подршке ЗПП у Европској унији, као и на целокупну европску економију, имале су санкције које је ЕУ увела према Русији, а што је узроковало одређене поремећаје на тржишту

*Укупна вредност извоза пољопривредно-прехрамбених производа из ЕУ у првих осам месеци (од августа 2014.) порасла је за 5%, упркос губитку руског тржишта.
(DG AGRI)*

пољопривредно-прехрамбених производа у ЕУ, као и преусмеравање пласмана на друга тржишта. Затварање руског извозног тржишта за млечне производе, месо, воће и поврће резултовало је тренутном немогућношћу извоза ових производа из ЕУ, а што чини око једне трећине извоза ЕУ тих производа.

Низ краткорочних мера на тржишту ЕУ помогао је да се ублаже директни ефекти ембарга, а директна плаћања су у одређеној мери стабилизовала губитке. Процена Европске комисије је да, годину дана након увођења забране, чак иако остану проблеми у неким регионима који су били нарочито зависни од извоза на руско тржиште, већина произвођача је у стању да пронађе алтернативна тржишта у земљи и у иностранству (посебно у Азији) или прилагоди своју производњу новонасталој ситуацији.

5.2 Преглед активности Преговарачке групе 11

У оквиру преговарачког процеса о приступању Републике Србије ЕУ, тело надлежно за вођење преговора у области Преговарачког поглавља 11 (Пољопривреда и рурални развој) јесте Преговарачка група 11, чији је носилац Министарство пољопривреде и заштите животне средине, а коју чине представници надлежног и релевантних министарстава, научних и стручних институција, невладиних организација, представници сектора и други заинтересовани субјекти.

Након завршеног Билатералног скрининга за Поглавље 11⁵², почетком 2015. године Републици Србији је достављен Извештај о скринингу за Поглавље 11, који представља процену Европске комисије о спремности Републике Србије за отварање преговора у области пољопривреде и руралног развоја. У закључку Извештаја наводи се да је потребно да Република Србија испуни два мерила за отварање преговора у овој области, и то: 1) да Комисији представи акциони план, као основу за преношење, спровођење и примену правних тековина, које се односе на пољопривреду и рурални развој; и 2) да Комисији поднесе захтев за поверавање реализације буџета за *IPARD II*, у складу са одредбама Имплементационе Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 447/2014.

Током 2015. године Преговарачка група интензивно је радила на испуњењу мерила за отварање преговора, тако да је захтев за поверавање реализације буџета за *IPARD II* поднет Европској комисији децембра 2015. године, док је Нацрт Акционог плана за Поглавље 11 достављен Европској комисији на коментаре априла 2016. године.

⁵² Одржан од 14. до 16. маја 2014. године у Бриселу.

6. ПРИЛОЗИ

Прилог 1 - Пољопривредна газдинства према величини КПЗ у Србији и појединим регионима; 2012.

Србија-укупно			Београдски регион		Регион Војводине		Регион Шумадије и Западне Србије		Регион Јужне и Источне Србије	
	Број ПГ	Површина КПЗ (ha)	Број ПГ	Површина КПЗ (ha)	Број ПГ	Површина КПЗ (ha)	Број ПГ	Површина КПЗ (ha)	Број ПГ	Површина КПЗ (ha)
Укупно	631.552	3.437.423	33.244	136.389	147.624	1.608.896	262.940	1.014.210	187.744	677.928
Без земљишта	10.107	0	439	0	6.054	0	1.862	0	1.752	0
> 0-≤ 2 ha	298.286	273.622	17.966	15.555	68.683	48.430	116.326	115.254	95.311	94.384
>2-≤5 ha	182.489	596.052	9.482	30.570	28.269	92.689	86.441	285.569	58.297	187.225
>5-≤10 ha	89.083	617.281	3.799	25.903	18.959	134.766	42.565	294.269	23.760	162.342
>10-≤20 ha	32.313	435.499	1.101	14.776	11.553	161.029	12.977	171.758	6.682	87.935
>20-≤30 ha	7.677	185.846	235	5.602	4.491	109.676	1.860	44.681	1.091	25.887
>30-≤50 ha	5.352	203.666	121	4.464	4.072	156.097	634	23.537	525	19.568
>50-≤100 ha	4.394	314.096	58	3.809	3.912	282.131	210	13.729	214	14.426
>100 ha	1.851	811.362	43	35.710	1.631	624.078	65	65.412	112	86.162

Извор: РЗС, Попис пољопривреде 2012

Прилог 2 - Коришћено пољопривредно земљиште по категоријама (ha); 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Индекс 2015/14	Индекс 2015/ Ø10-14
КПЗ, укупно	3.537.002	3.572.865	3.603.637	3.518.046	3.520.871	3.528.258	3.462.215	3.490.632	3.506.830	3.468.519	98,91	99,05
Оранице и баште	2.595.723	2.616.752	2.660.545	2.613.766	2.653.602	2.639.580	2.561.674	2.589.714	2.606.073	2.590.984	99,42	99,27
Жита	1.745.053	1.793.990	1.830.529	1.800.874	1.804.815	1.803.512	1.715.562	1.766.447	1.819.188	1.782.010	97,96	100,01
Махунарке	6.713	6.721	6.327	6.280	6.008	5.792	5.708	5.277	7.830	9.362	119,57	152,90
Кромпир, рани и касни	58.188	56.137	56.062	53.995	52.852	54.115	52.040	50.740	51.987	42.158	81,09	80,54
Шећерна репа	76.168	84.176	51.470	65.440	71.304	59.311	69.290	66.712	64.112	42.683	66,58	64,53
Индустријско биље	360.330	327.879	362.919	339.640	367.795	368.732	383.881	368.671	346.524	376.812	108,74	102,64
Поврће, бостан и јагоде	58.776	58.392	58.028	56.957	56.470	56.250	54.574	52.898	52.680	66.935	127,06	122,65
Цвеће	319	429	348	364	361	372	382	412	343	445	129,74	118,98
Крмно биље	266.499	266.378	270.454	264.699	268.553	267.250	256.008	257.652	242.041	250.359	103,44	96,93
Остали усеви на ораницама и баштама	2.353	1.644	2.054	1.797	2.143	2.716	2.102	1.633	1.713	2.252	131,47	109,25
Угари	21.323	21.006	22.354	23.720	23.300	21.531	22.126	19.273	19.655	17.969	91,42	84,85
Сталне травнате површине	750.113	766.229	752.735	715.007	677.192	700.088	713.242	713.242	713.242	689.575	96,68	98,03
Ливаде	383.440	382.685	376.970	380.919	376.918	374.303	381.654	381.654	381.654	368.738	96,62	97,23
Пашњаци	366.673	383.545	375.765	334.088	300.274	325.785	331.588	331.588	331.588	320.837	96,76	98,97
Стални засади	191.166	189.883	190.357	189.274	190.076	188.590	187.299	187.675	187.515	187.959	100,24	99,86
Воћњаци	162.766	162.844	163.885	162.970	164.197	163.556	163.310	163.310	163.310	164.062	100,46	100,32
Виногради	25.649	24.377	24.070	23.746	23.566	23.290	22.150	22.150	22.150	22.150	100,00	97,74
Расадници	1.985	1.921	1.733	1.845	1.669	1.258	1.327	1.598	1.531	1.182	77,20	80,05
Остали стални засади	766	741	669	712	644	485	512	617	524	565	107,82	101,55

Извор: РЗС

Прилог 3 - Структура пољевених површина у Србији (%); 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Пољевене површине	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Житарице	66,8	68,0	68,4	68,5	67,5	67,9	66,3	67,7	70,2	69,3
Кукуруз	37,0	37,9	39,3	38,0	38,4	39,2	37,7	37,7	40,9	39,8
Пшеница	23,3	23,9	22,9	24,3	23,4	23,4	23,3	24,3	23,4	23,3
Остале житарице	6,5	6,3	6,2	6,2	5,7	5,3	5,3	5,7	6,0	6,3
Шећерна репа	2,9	3,2	1,9	2,5	2,7	2,2	2,7	2,6	2,5	1,7
Уљарице	13,3	12,0	13,1	12,2	13,3	13,4	13,8	13,7	13,2	14,3
Сунцокрет	7,2	5,9	7,0	6,0	6,4	6,6	7,2	7,2	6,8	6,5
Соја	6,0	5,6	5,4	5,5	6,4	6,2	6,3	6,1	6,0	7,3
Кромпир	2,2	2,1	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	1,7
Свеже поврће и пасуљ	3,6	3,6	3,4	3,5	3,4	3,3	3,3	3,1	3,1	3,0
Крмно биље	10,0	10,0	9,9	9,9	9,9	9,9	10,8	9,9	8,8	9,9
Остало	1,2	1,1	1,2	1,3	1,2	1,3	1,1	1,0	0,5	0,1

Извор: РЗС

Прилог 4 - Површине под најзначајнијим усевима у Србији (000 ha); 2006-2015

Површина	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Индекс 2015/14	Индекс 2015/ Ø10-14
Житарице	1.736	1.783	1.824	1.793	1.785	1.796	1.714	1.759	1.817	1.759	96,81	99,14
Пшеница	607	626	612	636	619	620	603	632	605	590	97,52	95,81
Кукуруз	963	993	1.049	995	1.015	1.037	976	980	1.058	1.010	95,46	99,68
Остале житарице	166	164	163	162	151	139	135	147	154	159	103,25	109,50
Шећерна репа	76	84	51	65	71	59	69	67	64	42	65,63	63,64
Уљарице	347	315	350	320	352	355	357	358	339	363	107,08	103,07
Сунцокрет	186	155	188	157	169	174	186	188	175	166	94,86	93,05
Соја	157	147	144	144	170	165	163	160	154	185	120,13	113,92
Уљана репица	4	13	18	18	12	15	8	10	10	12	120,00	109,09
Дуван – суви лист	5	6	6	7	5	5	5	5	5	5	100,00	100,00
Кромпир	58	56	56	54	53	54	52	51	52	42	80,77	80,15
Свеже поврће и пасуљ *	81	80	79	78	77	76	74	71	70	76	108,57	103,36
Воће	169	169	170	169	169	169	168	168	168	168	100,00	99,76
од тога јагодичасто	20	20	20	20	20	20	20	20	19	19	100,00	95,96
Грожђе	25	24	23	23	23	22	21	21	21	21	100,00	97,22
Крмно биље	266	266	270	264	269	267	256	258	242	250	103,31	96,75

* Површине пасуља исказане за чист усев. Површине купуса и кеља исказане за главни усев.

Извор: РЗС

Прилог 5 - Приноси најзначајнијих усева у Србији (t/ha); 2006-2015

Приноси	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Индекс 2015/14	Индекс 2015/ Ø10-14
Житарице (t/ha)												
Пшеница	3,90	3,74	4,30	4,08	3,37	4,21	3,98	4,26	3,95	4,11	104,05	103,95
Кукуруз	6,25	3,93	5,87	6,43	7,10	6,25	3,62	5,98	7,52	5,40	71,81	88,61
Шећерна репа	44,56	40,58	47,89	45,57	50,04	50,73	35,95	47,80	54,70	51,83	94,75	108,33
Уљарице												
Сунцокрет	2,07	1,90	2,41	2,41	2,24	2,48	1,97	2,73	2,91	2,63	90,38	106,65
Соја	2,74	2,07	2,44	2,42	3,18	2,67	1,72	2,41	3,55	2,46	69,30	90,91
Уљана репица	1,96	2,31	2,88	2,45	2,03	2,90	2,43	2,79	3,20	2,73	85,28	102,25
Дуван – суви лист	1,59	1,39	1,52	1,61	1,79	1,59	1,35	1,62	1,91	1,75	91,62	105,93
Кромпир	15,99	13,25	15,07	16,66	16,79	16,49	11,11	15,11	11,39	15,35	134,77	108,27
Свеже поврће и пасуљ												
Парадајз (рајчица)	19,18	15,60	18,45	20,15	19,94	20,74	17,00	20,01	13,92	16,58	119,11	90,49
Паприка (свежа)	9,13	7,81	8,04	9,24	8,39	8,12	7,44	8,57	9,65	11,13	115,34	131,97
Пасуљ*	1,22	0,95	1,08	1,22	1,19	1,18	0,81	1,11	1,43	0,99	69,45	86,61
Воће-дрвенасто (t/ha)												
Јабукe	15,9	15,9	15,1	17,6	14,7	16,1	10,3	19,3	14,2	15,0	105,49	100,40
Вишње	7,4	9,1	8,2	9,5	6,2	8,5	7,3	10,1	6,7	6,6	97,88	84,51
Шљиве	5,2	6,4	5,7	6,3	4,1	5,6	3,8	7,3	5,2	4,4	85,00	85,00
Јагодичасто воће (t/ha)												
Малине	6,97	6,97	7,56	7,65	7,24	7,49	5,86	5,69	5,59	5,99	107,16	93,97
Јагоде	6,20	5,99	6,85	6,44	6,08	6,95	5,35	5,87	4,68	5,13	109,55	88,68
Грожђе-укупно (t/ha)	7,80	8,10	9,30	10,60	7,60	8,70	7,00	9,40	5,80	8,00	137,93	103,90
Сточна храна (t/ha)												
Детелина	4,53	3,66	4,24	4,51	4,54	4,02	3,16	3,76	3,25	2,91	89,54	77,68
Луцерка	5,88	4,86	5,53	5,86	5,84	5,32	4,03	4,96	5,20	4,40	84,62	86,79

Кукуруз за крму	21,56	17,50	18,14	21,93	22,89	21,14	14,94	20,70	19,21	17,31	90,11	87,53
-----------------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

* Принос пасуља по ха исказан за чист усев.

Принос усева исказан је као амбарски принос нормалне влажности, по одбитку свих губитака приликом жетве (бербе), транспорта вршидбе.

Принос по јединици површине (по ха) обрачунат је на пожњевену површину.

Приноси воћа исказани су у тонама по ха.

Извор: РЗС

Прилог 6 - Производња најзначајнијих усева у Србији (000 t); 2006-2015

Производња	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Индекс 2015/14	Индекс 2015/ Ø10-14
Житарице	8.826	6.663	9.333	9.469	9.695	9.539	6.355	9.090	10.849	8.437	77,77	92,66
Пшеница	2.368	2.342	2.632	2.598	2.086	2.609	2.399	2.690	2.387	2.428	101,71	99,74
Кукуруз	6.017	3.905	6.158	6.396	7.207	6.480	3.533	5.864	7.952	5.455	68,60	87,88
Остале житарице	441	416	543	475	402	450	423	536	510	554	108,63	119,35
Шећерна репа	3.392	3.412	2.455	2.978	3.551	3.004	2.483	3.180	3.507	2.183	62,25	69,41
Уљарице	822	628	857	771	944	917	667	925	1.087	924	85,00	101,76
Сунцокрет	385	295	454	378	378	432	366	513	509	437	85,85	99,41
Соја	430	304	351	349	541	441	281	385	546	454	83,15	103,46
Уљана репица	8	30	52	44	24	45	20	27	31	33	106,45	112,24
Дуван – суви лист	9	9	9	11	8	8	7	8	9	9	96,35	110,42
Кромпир	930	743	844	898	887	892	578	767	592	639	107,93	85,99
Свеже поврће и пасуљ*	1.123	945	1.069	1.097	1.101	1.039	920	1.047	920	1.095	119,00	108,92
Воће	1.221	1.363	1.289	1.457	1.108	1.352	930	1.541	1.167	1.168	100,09	95,77
од тога јагодичасто	130	124	138	140	133	143	110	114	101	111	109,90	92,35
Грожђе (укупно)	194	192	216	240	172	194	149	200	122	171	140,16	102,15
Крмно биље	1.638	1.376	1.535	1.698	1.778	1.656	1.496	1.598	1.506	1.402	93,09	87,25

* Производња пасуља исказана за чист усев и међуусев заједно. Производња купуса и кеља исказана за главни и пострни усев заједно.

Извор: РЗС

Прилог 7 - Број грла стоке у Србији (000); 2006-2015

Број стоке (000) ¹⁾	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ²⁾	2013	2014	2015	Индекс 2015/14	Индекс 2015/ Ø10-14
Говеда (укупно)	1.106	1.087	1.057	1.002	938	937	921	913	920	916	99,57	98,94
од којих краве	622	602	578	548	530	510	480	451	460	455	98,91	93,58
од којих музне краве	607	584	542	501	482	477	455	429	437	430	98,40	94,30
Свиње (укупно)	3.999	3.832	3.594	3.631	3.489	3.287	3.139	3.144	3.236	3.284	101,48	100,77
од којих крмаче	565	517	467	477	486	450	408	355	346	354	102,31	86,55
Овце	1.556	1.606	1.605	1.504	1.475	1.460	1.635	1.616	1.748	1.789	102,35	112,74
од којих приплодне овце	1.167	1.192	1.198	1.149	1.131	1.116	1.247	1.237	1.266	1.287	101,66	107,30
Козе ³⁾	299	275	284	263	237	239	232	225	219	203	92,69	88,11
Живина (укупно) ⁴⁾	16.595	16.422	17.188	22.821	20.156	19.103	18.234	17.860	17.167	17.450	101,65	94,30
од којих коке носиље	13.729	13.524	10.113	14.439	11.615	11.642	10.518	9.230	10.650	11.538	108,34	107,52
Кошнице ³⁾	493	434	485	490	520	593	665	653	677	792	116,99	127,41

¹⁾ Стање на дан 1. децембра.

²⁾ Подаци за 2012. годину, осим података који се односе на број коза и кошница, су процењени на бази резултата Пописа пољопривреде 2012. године и расположивих резултата редовних истраживања Републичког завода за статистику. Подаци о броју коза и кошница преузети су из Пописа пољопривреде 2012.

³⁾ На основу података Пописа пољопривреде 2012. године, извршена је ревизија временске серије 2006–2012.

⁴⁾ На основу података Пописа пољопривреде 2012. године, извршена је ревизија података о броју живине у 2012. и 2013. години.

Извор: РЗС

Прилог 8 - Сточарска производња у Србији (000); 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012 ¹⁾	2013	2014	2015	Индекс 2015/14	Индекс 2015/ Ø10-14
Укупна производња (прираст/жива мера) (000 t)												
Говеда	185	186	187	177	167	165	165	161	155	156	100,65	95,94
Свиње	417	435	402	386	399	393	368	381	400	415	103,75	106,90
Живина ²⁾	100	96	106	116	120	140	126	128	121	116	95,87	91,34
Овце	45	43	44	43	44	46	54	61	63	65	103,17	121,27
Бруто производња меса (маса полутки) (000 t) ³⁾												
Говеде месо	83	95	99	100	96	81	82	70	73	77	105,48	95,77
Свињско месо	255	289	266	252	269	271	252	249	258	278	107,75	107,01
Живинско месо	75	70	76	80	84	103	94	92	94	86	91,49	92,08
Овчије месо	20	20	23	24	23	24	22	30	27	30	111,11	119,05
Млеко (мил. l) ⁴⁾												
Кравље млеко	1.587	1.571	1.561	1.505	1.485	1.462	1.465	1.451	1.492	1.501	100,60	102,04
Овчје млеко	15	14	14	10	10	11	12	18	20	19	95,00	133,80
Козје млеко ⁵⁾	41	36	36	28	27	29	33	34	38	44	115,79	136,65
Јаја (мил. ком.) ⁶⁾	1.941	1.870	1.726	1.711	1.705	1.760	1.794	1.755	1.892	2.061	108,93	115,71
Мед (000 t) ⁶⁾	6,6	5,8	4,2	7,4	7,3	7,0	7,0	8,6	4,4	12,3	279,55	179,30
Вуна (000 t)	2,5	2,5	2,6	2,4	2,5	2,4	2,7	2,7	2,7	2,8	103,70	107,69

¹⁾ Подаци за 2012. годину су процењени на бази резултата Пописа пољопривреде 2012 и расположивих резултата редовних истраживања Републичког завода за статистику

²⁾ Ревидирани подаци за 2012. и 2013. годину

³⁾ Укупна домаћа производња, уз одбитак силових масноћа

⁴⁾ Помузено млеко, укупно

⁵⁾ На основу података Пописа пољопривреде 2012. године, извршена је ревизија временске серије 2006–2013.

⁶⁾ На основу података Пописа пољопривреде 2012. године, извршена је ревизија временске серије 2006–2012.

Извор: РЗС

Прилог 9 - Индекси цена пољопривредних производа у Србији (номинални, претходна година=100); 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Пољопривреда и рибарство	109,2	116,7	126,3	95,6	114,9	118,1	125,8	98,7	97,3	99,2
Пољопривреда	...	116,9	126,3	95,5	115,2	118,1	125,5	98,7	97,3	99,3
Ратарство	116,1	134,8	110	83,9	139,8	123,5	129	94,3	95,2	103,1
Воћарство и виноградарство	...	139,4	146,6	78,4	128,6	82,4	147,1	93,8	88,9	120,8
Сточарство	100,1	99,8	134,2	106,8	95,7	118	114,9	104,6	100,4	93,8
Домаћа прерада	...	112,8	104,1	107,3	101,4	137,4	79,2	106,3	103,4	102,9
Рибарство	...	99,4	108,1	103,3	93,1	111,6	151,4	105,8	95,3	93,5
Жито	119,5	138,8	113,3	74,2	137,8	130,6	121,5	97,6	96,8	102,0
Пшеница	...	...	...	...	131,8	139,6	119,6	90,3	101,6	100,1
Кукуруз	...	...	...	...	152,7	126,3	122,2	94,1	91,8	105,6
Индустријско биље	109,2	132	106,7	93,4	144,3	118,9	145,6	83,9	91,7	105,9
Сунцокрет	...	...	...	...	220,3	86,2	168	50	109,3	133,9
Соја	...	...	...	...	116,6	115,1	179,7	79,2	91,9	100,9
Шећерна репа	...	...	...	...	94,3	153,2	116,9	100,8	79	92,8
Дуван (суви лист)	...	...	...	...	111,5	99	111,5	110	97,2	92,4
Поврће ¹⁾	107	130,5	106,1	104,6	118,5	64,1	109,2	111,2	109,3	114,1
Кромпир	173,7	107,5	106,2	99,1	144,7	104,6	102,9	149,2	91,2	100,6
Сточно крмно биље	101,7	130,2	94,4	92,7	98	115,6	136,8	118,2	113,2	108,6
Воће	133,4	141,5	155,7	72	132,7	80,9	147,4	93,8	88,9	120,8
Винско грозђе	107,6	141,3	86,7	126	96,9	134,5	142,3	75,2	75,9	123,3
Вино	100	113,4	100,7	109,4	...	...	...	100,2	146,9	138,0
Стока за клање	...	90,9	139	113,9	90,9	112,5	125,2	...	...	...
Говеда	109,4	92,4	114,8	114,5	95,9	120,1	112	98,8	103,1	99,6
Телад	113,5	91,9	105,7	113,5	108,5	108,6	113,5	100,9	104,3	103,3
Свиње	85,6	90,6	153,4	113,8	86,1	111,1	127,6	101,2	99,2	84,1
Овце и козе	113,7	93,2	100,8	111,9	105,2	107,5	109,1	97,3	112,8	102,6
Живина и јаја	...	115,6	113,6	108,3	89,1	120,1	...	...	...	...

Стока и живина	...	...	...	...	91,1	113,3	123,3	100,7	99,8	89,7
Млеко и млечни производи	...	119,6	128,3	87,8	107,7	122,4	...	...	...	...
Сточни производи	...	...	...	...	106,7	122,8	106,5	108,2	100,9	97,5
Живина	165,9	101,2	80,2	117,6	96,5	119,3	108,7	102	95,6	97,0
Млеко	108	119,7	128,3	87,7	107,8	122,3	106,3	108,6	100,4	97,3
Јаја	89	125,6	136,7	101,8	83,9	123,7	119,3	95,2	103,6	97,6
Мед	...	...	...	...	132,8	141,8	99	106,2	129,9	118,7

¹⁾ Нису укључени кромпир и пасуљ

За израчунавање индекса цена произвођача производа пољопривреде и рибарства користе се пондери који представљају структуру вредности продатих производа правних лица из сопствене производње и вредности производа откупљених од породичних газдинстава. Пондери производа рачунају се за сваки месец посебно на основу месечних података о откупу и продаји.

Извор: РЗС

Прилог 10 - Просечне произвођачке цене пољопривредних производа у Србији (RSD/kg); 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Биљни производи										
Пшеница	9,14	11,51	14,95	9,98	12,93	18,05	21,59	17,55	20,48	17,57
Кукуруз	7,54	12,54	9,85	8,85	13,50	17,05	20,82	16,03	13,34	15,18
Раж	9,47	9,30	15,82	18,51	20,24	20,61	27,91	18,23	17,34	21,63
Јечам	9,05	12,05	14,76	9,32	12,28	19,36	20,93	17,82	17,32	15,93
Пиварски јечам	9,37	11,83	15,46	9,60	12,51	18,95	22,10	20,18	15,97	16,95
Овас	10,19	13,86	16,94	12,33	13,87	22,77	19,00	23,00	22,45	21,48
Уљана репица	15,56	17,22	29,77	24,81	30,03	39,72	50,56	42,04	35,90	38,95
Сунцокрет	14,98	25,26	23,50	16,14	35,58	30,66	51,51	24,75	28,19	36,67
Соја	16,15	22,37	25,03	25,93	28,83	33,17	59,62	43,65	37,40	38,31
Шећерна репа	2,33	2,39	2,77	2,66	2,52	3,87	4,52	4,56	3,49	3,24
Дуван (суви лист, неферментисан)	117,71	120,18	118,57	173,44	193,53	191,55	213,52	244,24	233,04	221,71
Пасуљ	88,17	105,38	131,47	105,22	90,69	103,76	135,88	218,79	248,28	208,99
Кромпир (чист усев)	12,22	12,88	11,43	12,96	24,37	24,03	24,93	28,17	21,11	23,95
Паприка	16,45	26,17	27,48	26,83	48,99	40,41	35,16	39,89	69,90	52,61
Купус	12,35	16,70	14,90	12,82	19,99	16,48	18,93	14,76	18,89	22,12
Парадајз	26,31	45,58	42,15	52,33	81,67	24,49	59,95	35,94	73,62	40,22
Краставци	25,38	31,02	40,99	41,67	47,82	28,14	31,44	28,29	39,17	27,55
Шаргарепа	10,68	11,93	14,29	29,72	29,89	26,36	27,62	29,27	29,22	37,02
Лук	13,00	16,39	13,37	15,31	23,89	27,60	18,70	23,94	17,99	22,04
Јабукe	22,85	29,80	31,63	29,03	34,89	41,23	49,61	37,28	45,15	42,93
Крушке (десертне)	29,85	37,58	38,58	34,19	74,36	39,27	82,65	48,70	53,18	69,39
Брескве и нектарине	19,66	25,38	21,57	22,16	56,09	43,37	72,36	65,74	60,75	61,60
Кајсије	31,56	33,81	37,61	24,66	53,71	40,90	140,63	81,43	57,84	93,74
Вишње	25,61	26,33	34,12	19,63	43,46	60,17	110,51	58,34	50,80	142,39
Шљиве	12,16	17,70	13,82	13,10	28,10	31,87	48,68	30,63	57,04	55,50
Ораси (у љусци)	107,56	128,87	130,06	126,77	149,80	240,30	207,70	228,65	271,53	230,48

Малине	57,22	91,34	171,53	113,15	130,25	82,40	124,89	184,23	151,37	192,89
Стоно грозђе	42,08	47,10	46,74	44,67	68,40	62,87	68,63	51,12	73,12	70,57
Винско грозђе	18,71	21,94	20,75	20,14	19,85	26,69	37,97	27,27	24,01	39,15
Сточарски производи										
Телад	210,86	189,03	202,64	231,71	248,28	269,71	302,84	293,47	322,36	328,33
Јунад	123,20	117,13	139,71	162,21	156,97	188,47	213,37	219,05	223,32	220,48
Свиње (≤ 110 kg)	91,33	83,80	125,33	141,01	122,06	135,59	172,94	176,89	158,88	148,64
Свиње (≥ 110 kg)	79,37	70,39	108,77	124,76	109,50	118,13	168,87	169,70	155,02	135,20
Јагњад	175,70	162,46	164,01	184,44	197,51	212,31	216,20	224,13	261,04	260,41
Пилићи	69,95	78,45	87,25	89,62	90,58	109,27	119,38	133,13	103,73	112,91
Јаја	3,90	4,86	6,64	6,76	5,67	7,01	8,36	7,95	10,34	7,79
Кравље млеко	15,95	19,12	24,53	21,64	23,32	28,54	30,33	32,84	33,47	31,64
Мед	129,37	120,58	139,86	141,42	192,21	272,55	269,75	284,19	348,74	381,59

Извор: РЗС

Прилог 11 - Просечне произвођачке цене пољопривредних производа у Србији (EUR/t); 2006-2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Биљни производи										
Пшеница	108,67	143,94	183,57	106,22	125,48	177,05	190,85	155,12	174,59	145,55
Кукуруз	89,64	156,82	120,95	94,20	131,01	167,24	184,04	141,69	113,72	125,76
Раж	112,59	116,30	194,25	197,02	196,42	202,16	246,71	161,13	147,82	179,15
Јечам	107,60	150,69	181,24	99,20	119,17	189,90	185,01	157,51	147,65	131,97
Пиварски јечам	111,40	147,94	189,83	102,18	121,41	185,88	195,35	178,37	136,14	140,39
Овас	121,15	173,33	208,00	131,24	134,60	223,34	167,95	203,29	191,38	177,95
Уљана репица	185,00	215,35	365,54	264,07	291,43	389,60	446,93	371,58	306,04	322,59
Сунцокрет	178,10	315,89	288,55	171,79	345,29	300,74	455,32	218,76	240,31	303,75
Соја	192,01	279,75	307,34	275,99	279,79	325,36	527,01	385,82	318,82	317,29
Шећерна репа	27,70	29,89	34,01	28,31	24,46	37,96	39,95	40,31	29,75	26,87
Дуван (суви лист, неферментисан)	1.399,48	1.502,93	1.455,90	1.846,05	1.878,15	1.878,86	1.887,42	2.158,80	1.986,60	1.836,36

Пасуљ	1.048,27	1.317,84	1.614,30	1.119,93	880,12	1.017,75	1.201,12	1.933,85	2.116,52	1.730,99
Кромпир (чист усеv)	145,29	161,07	140,35	137,94	236,50	235,70	220,37	248,99	179,96	198,37
Паприка	195,58	327,27	337,42	285,57	475,43	396,37	310,80	352,58	595,88	435,77
Купус	146,83	208,84	182,95	136,45	194,00	161,65	167,33	130,46	161,03	183,23
Парадајз	312,80	570,01	517,55	556,99	792,58	240,22	529,93	317,67	627,59	333,16
Краставци	301,75	387,92	503,31	443,52	464,08	276,02	277,92	250,05	333,91	228,21
Шаргарепа	126,98	149,19	175,46	316,33	290,07	258,56	244,15	258,71	249,09	306,63
Лук	154,56	204,97	164,17	162,96	231,84	270,72	165,30	211,60	153,36	182,54
Јабукe	271,67	372,67	388,38	308,99	338,60	404,41	438,53	329,51	384,89	355,62
Крушке (десертне)	354,89	469,96	473,72	363,91	721,64	385,19	730,59	430,45	453,34	574,77
Брескве и нектарине	233,74	317,39	264,85	235,87	544,34	425,40	639,63	581,07	517,88	510,21
Кајсије	375,22	422,82	461,81	262,47	521,24	401,18	1,243,11	719,75	493,07	776,45
Вишње	304,48	329,27	418,95	208,94	421,77	590,19	976,86	515,66	433,06	1.179,39
Шљиве	144,57	221,35	169,69	139,43	272,70	312,60	430,31	270,73	486,25	459,73
Ораси (у љусци)	1.278,80	1.611,60	1.596,98	1.349,31	1.453,76	2.357,04	1.835,97	2.021,00	2.314,72	1.908,99
Малине	680,30	1.142,26	2.106,19	1.204,34	1.264,04	808,24	1.103,97	1.628,38	1.290,39	1.597,62
Стоно грозђе	500,30	589,02	573,91	475,46	663,80	616,67	606,66	451,84	623,33	584,50
Винско грозђе	222,45	274,37	254,79	214,36	192,64	261,79	335,64	241,04	204,68	324,29
Сточарски производи										
Телад	2.506,96	2.363,94	2.488,18	2.466,26	2.409,48	2.645,51	2.676,97	2.593,93	2.748,03	2.719,48
Јунад	1.464,75	1.464,78	1.715,48	1.726,52	1.523,34	1.848,65	1.886,09	1.936,15	1.903,74	1.826,16
Свиње (≤ 110kg)	1.085,84	1.047,97	1.538,91	1.500,87	1.184,55	1.329,97	1.528,71	1.563,50	1.354,41	1.231,16
Свиње (≥ 110kg)	943,65	880,27	1.335,57	1.327,91	1.062,66	1.158,71	1.492,73	1.499,95	1.321,50	1.119,86
Јагњад	2.088,93	2.031,66	2.013,85	1.963,13	1.916,77	2.082,49	1.911,11	1.981,05	2.225,29	2.156,93
Пилићи	831,65	981,07	1.071,33	953,89	879,05	1.071,80	1.055,26	1.176,71	884,27	935,22
Јаја (000 ком)	46,37	60,78	81,53	71,95	55,03	68,76	73,90	70,27	88,15	64,49
Кравље млеко (000 l)	189,63	239,11	301,20	230,33	226,31	279,94	268,10	290,27	285,32	262,10
Мед	1.538,10	1.507,93	1.717,32	1.505,24	1.865,34	2.673,37	2.384,47	2.511,91	2.972,91	3.160,65

Извор: РЗС

Прилог 12 - Спољнотрговинска размена по тарифним главама (мил. EUR); 2015/2014

		ИЗВОЗ					УВОЗ				
		Мил. EUR		Индекс	%		Мил. EUR		Индекс	%	
		2014	2015	<u>2015</u> 2014	2014	2015	2014	2015	<u>2015</u> 2014	2014	2015
1	Живе животиње	29,4	52,8	179,76	1,3	2,0	56,2	29,1	51,82	4,3	2,1
2	Месо и јестиви месни и други кланични производи	67,2	45,2	67,33	2,9	1,7	58,5	55,3	94,53	4,5	3,9
3	Рибе и љускари, мекушци и остали водени бескичмењаци	4,4	4,3	98,13	0,2	0,2	34,3	38,5	112,40	2,7	2,7
4	Млечни производи, јаја, природни мед	71,1	71,6	100,63	3,0	2,7	40,6	39,4	97,17	3,1	2,8
5	Остали производи животињског порекла	6,4	3,3	51,37	0,3	0,1	2,3	1,6	67,76	0,2	0,1
6	Живе биљке и цвеће	10,9	9,2	84,33	0,5	0,4	11,7	12,8	109,59	0,9	0,9
7	Поврће, биљке, корење, кртоле	68,1	80,2	117,90	2,9	3,1	55,9	57,0	101,93	4,3	4,1
8	Воће и језграсто воће, агруми, диње и лубенице	417,2	525,0	125,83	17,8	20,2	139,7	159,9	114,48	10,8	11,4
9	Кафа, чај, мате, зачини	12,7	13,7	107,56	0,5	0,5	62,7	80,0	127,65	4,9	5,7
10	Житарице	458,0	435,9	95,18	19,6	16,7	31,8	24,3	76,46	2,5	1,7
11	Производи млинске индустрије, слад, скроб	44,5	56,4	126,84	1,9	2,2	4,9	9,2	187,98	0,4	0,7
12	Уљано семе и уљани плодови	61,4	118,7	193,19	2,6	4,6	53,1	84,4	158,91	4,1	6,0
13	Лац, гуме, смоле, остали биљни сокови и екстракти	0,8	1,0	118,10	0,0	0,0	4,0	5,8	142,69	0,3	0,4
14	Биљни материјали за плетарство, остали производи биљног порекла	2,9	1,4	46,67	0,1	0,1	0,2	2,1	870,79	0,0	0,1
15	Животињске и биљне масти и уља	121,0	148,8	122,96	5,2	5,7	53,1	55,2	104,08	4,1	3,9
16	Месне прерађевине	46,8	44,1	94,24	2,0	1,7	59,5	61,4	103,28	4,6	4,4
17	Шећер и производи од шећера	115,7	93,2	80,58	4,9	3,6	32,7	30,3	92,67	2,5	2,2
18	Какао и производи од какаа	46,3	50,2	108,37	2,0	1,9	71,6	86,5	120,85	5,5	6,2
19	Производи од житарица, брашна и скроба	98,1	100,0	101,90	4,2	3,8	61,5	59,0	96,03	4,8	4,2
20	Производи од поврћа, воћа и језграстог воћа	78,3	81,4	103,95	3,4	3,1	41,3	50,0	120,86	3,2	3,6
21	Разни производи за исхрану	117,5	127,5	108,53	5,0	4,9	101,8	128,4	126,12	7,9	9,2
22	Пића, алкохоли и сирће	168,0	171,8	102,29	7,2	6,6	69,1	80,6	116,63	5,4	5,7
23	Остаци и отпаци прехрамбене индустрије (сточн храна)	102,2	98,6	96,45	4,4	3,8	73,5	58,9	80,17	5,7	4,2
24	Дуван и производи замене дувана	133,9	226,2	168,98	5,7	8,7	88,5	115,7	130,66	6,9	8,2
	Укупно пољопривредни производи (1-24)	2.282,9	2.560,6	112,6	97,6	98,3	1.208,5	1.325,5	109,68	93,6	94,5
	Остали пољопривредни производи (тарифне главе 29-53)	55,2	43,5	78,86	2,4	1,7	83,0	77,7	93,63	6,4	5,5

Укупно	2.338,0	2.604,1	111,38	100	100	1.291,5	1.403,3	108,65	100	100
--------	---------	---------	--------	-----	-----	---------	---------	--------	-----	-----

Извор: РЗС (обрада МПЗЖС)

Прилог 13 - Спољнотрговинска размена Републике Србије према дестинацијама (мил. EUR); 2006-2015

Групе земаља	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Индекс 2015/14
ИЗВОЗ	1.008	1.231	1.336	1.395	1.700	1.956	2.131	2.104	2.338	2.604	111,38
ЕУ	474	535	552	662	821	978	1.095	1.104	1.155	1.248	108,02
СЕФТА	470	614	691	644	732	797	823	723	775	832	107,29
Остале	64	82	93	89	148	180	214	277	407	524	128,68
УВОЗ	767	871	1.056	991	819	1.053	1.221	1.117	1.292	1.403	108,65
ЕУ	349	395	482	446	359	493	639	704	821	907	110,53
СЕФТА	143	165	212	205	192	227	249	151	153	156	102,24
Остале	276	312	362	339	268	332	334	322	317	339	106,91
САЛДО	241	360	280	404	881	903	910	987	1.047	1.201	114,74
ЕУ	125	141	70	216	462	485	456	400	334	341	101,88
СЕФТА	327	449	480	439	540	570	574	571	622	675	108,53
Остале	-211	-230	-270	-250	-120	-152	-120	-44	90	185	205,59

Извор: РЗС (обрада МПЗЖС)

Прилог 14 - Основни показатељи спољнотрговинске размене пољопривредно-прехрамбених производа; 2006-2015

Показатељи	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Индекс 2015/14
Извоз (мил. EUR)	1.008	1.231	1.336	1.395	1.700	1.956	2.131	2.104	2.338	2.604	111,38
Увоз (мил. EUR)	767	871	1.056	991	819	1.053	1.221	1.117	1.292	1.403	108,63
Салдо(мил. EUR)	240	360	280	404	881	903	910	927	1.047	1.201	114,77
Обим размене (мил. EUR)	1.775	2.102	2.391	2.385	2.520	3.009	3.352	3.282	3.630	4.007	110,40
Покривеност увоза извозом (%)	131,3	141,3	126,5	140,8	207,6	185,8	174,5	188,4	181,0	185,6	102,54
Учешће у укупној трговини Р Србије (%)	11,4	10,4	10,1	13,8	12,7	13,3	14,2	12,4	13,6	14,1	103,67
Учешће извоза у укупном извозу (%)	19,8	19,1	18	23,4	23	23,2	24,1	19,1	20,8	21,6	104,09
Учешће увоза у укупном увозу (%)	7,3	6,3	6,5	8,7	6,6	7,4	8,3	7,9	8	8,6	106,98

Извор: РЗС (обрада МПЗЖС)

Прилог 15 - Реализована финансијска средства по основу директних плаћања (RSD); 2015.

Врста подстицаја	По јединици мере	Реализована средства
Премије		3.399.999.488
Премија за млеко	7 RSD/l	3.399.999.488
Подстицаји за производњу		8.129.021.084
Основни подстицаји за биљну производњу	6.000 RSD/ha	2.720.500.000
Подстицаји за квалитетна приплодна грла	по грлу, према врсти стоке	4.277.564.521
Подстицаји за тов јунади, тов јагњади и тов свиња	по грлу, према врсти стоке	889.996.564
Подстицаји за краве дојиље	20.000 RSD/грлу	10.960.000
Подстицаји за кошнице пчела	500 RSD/кошници	230.000.000
Регреси		6.047.363.608
Регрес за гориво и/или ђубриво	6.000 RSD/ha	5.862.013.686
Регресирање премија осигурања животиња и усева	40% плаћене премије	185.349.922
Пренете обавезе		3.184.526.162
ДИРЕКТНА ПЛАЋАЊА укупно		20.760.910.341

Извор: МПЗЖС

Прилог 16 - Реализована финансијска средства по основу подстицаја мерама руралног развоја (RSD); 2015.

Врста подстицаја	По јединици мере	Реализована средства
Инвестиције у пољопривреди за унапређење конкурентности и достизање стандарда квалитета		831.798.898
Подстицање подизања нових вишегодишњих засада воћака, винове лозе и хмеља	40-55% од вредности инвестиције, 50-65% од вредности инвестиције за кориснике PDO/PGI или сертифициване органске производње	88.241.310
Подршка за унапређење примарне пољопривредне производње		692.092.764
Подршка унапређењу квалитета вина и ракије		62.241
Набавка опреме у сектору меса, млека, воћа, поврћа и грожђа		51.402.584
Подстицаји за одрживи рурални развој		132.047.164
Органска производња	увећана за 40% у односу на директна плаћања	91.984.869
Очување биљних и животињских генетичких ресурса	40-55% од вредности инвестиције	40.062.295
Подстицаји за унапређење руралне економије		1.864.768
Економске активности у смислу додавања вредности пољопривредним производима, као и увођење и сертификацију система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла	40-55% од вредности инвестиције	1.864.768
Пренете обавезе		533.255.586
МЕРЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА укупно		1.498.966.415

Извор: МПЗЖС

Прилог 17 - Реализована финансијска средства по основу кредитне подршке (RSD); 2015.

Врста подстицаја	Реализована средства
Кредитна подршка	125.605.359
Пренете обавезе	40.162.171
КРЕДИТНА ПОДРШКА укупно	165.767.530

Извор: МПЗЖС

Прилог 18 - Реализована финансијска средства по основу посебних подстицаја (RSD); 2015.

Врста подстицаја	Реализована средства
Подстицаји за подршку саветодавним и стручним пословима у пољопривреди -ПСС	288.724.249
Подстицаји за спровођење одгајивачких програма, ради остваривања одгајивачких циљева у сточарству - мере селекције	115.113.020
Подстицаји за спровођење научно истраживачких, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди	60.703.995
Мере и акције у пољопривреди	1.184.650
Унапређење стручног знања и сталног усавршавања људских капацитета	59.519.345
Подстицаји за производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију	2.249.983
Пренете обавезе	0
ПОСЕБНИ ПОДСТИЦАЈИ укупно	466.791.247

Извор: МПЗЖС